MÄRTS

teekäija

MEESTE ERI!

03.2017
hind 3 €
www.teek.ee

KRISTLIK AJAKIRI
AASTAST 1904

13 soovitust naistelt meestele

Metsamehest harrastusteoloog MEELIS ALLSALU

+ Saare Veised teevad jõutükke

Haraka Instituut Tõrvas

Diakonissid räägivad meestest

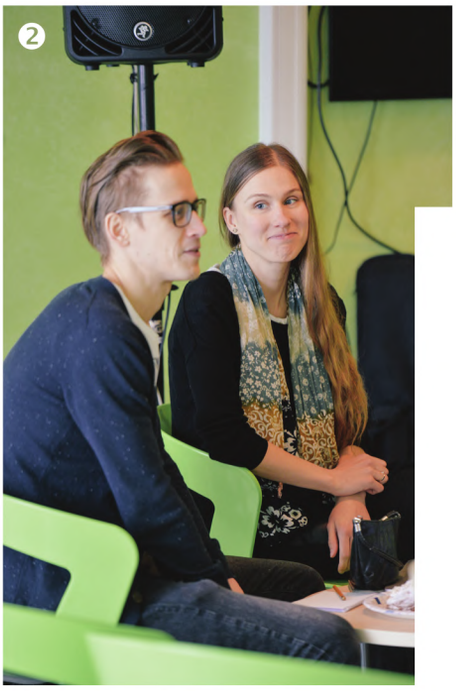

Fotomeenutusi noorte juhtide 10. konverentsilt

„PÕLEV PIRN"

Tartus, 24.–26.02.2017

■ Fotode autor: Helen Hunt

1. Üks kõnelejatest sõitis kohale Poolast, Dan Hash nimeks
2. Seksuaalküsimustele vastasid Toompea nelipühikiriku pastor Ivo abikaasa Liisiga
3. Vuntsidega kitarrivirtuoos Madis Pikat omas elemendis, ansamblis Püha Müristus
4. Kunda noortetööd veavad eest tüdrukud, aga pastor Gunnaril pole probleemi pildil püsida
5. Baleriin ja sügavamõtteline koreograafia ilustas konverentsi avakoosolekut
6. Noortejuhtide seas on nii sõdureid kui siniste juustega lavakunstnikke
7. Norra härra Kenneth Dasvand, projektijuht Koma misjonimeeskonnas

6–9 Taoline komponeerimine kõlab tagantjärele muidugi huvitavalt. Mingit kultuuriväärtust need laulukesed endast mõistagi ei sisaldanud. Siiski tean, et pattulangemist puudutava laulu tekstile tegi hiljem oma viisivariandi ka Maarja Vardja. Foto: Endel Lohu

14 Sellised kogunemised said alguse 1970. aastate teises pooles Pärnus, kandes nime „Haraka Instituut". Kõlav ja pisut hämmingut tekitav nimi tuli sellest, et mõttekaaslaste seltskond kogunes Joosep ja Aime Tammo kodus Haraka tänaval. Foto: Ermo Jürma

22–23 Teine hoone on tänaseks teeninud kogudust üle 80 aasta. Oleme nende võimaluste eest Jumalale ja eelkäijatele väga tänulikud. Samas on see nüüdseks amortiseerunud, aga mis eriti keeruline (ja samas rõõmustav), väga kitsaks jäänud. Foto: Gunnar Kotiesen

SISUKORD

- Esikaas. Meelis Allsalu. Foto: Priit Kohala
- Tagakaanel. Tallinna lahel. Foto: Päivi Palts

2 Fotomeenutusi noorte juhtide konverentsilt „Põlev Pirn"

4 Saare veis äratas kogukonna Märt Saar

4 Piibli kirjakohti meestele

5 Kirjas Jumala märkmikus Ermo Jürma

6 Meelis Allsalu – metsamehest harrastusteoloog Ermo Jürma

10 Diakonissid räägivad meestest Märt Saar

11 Naiste soovitusi meestele

12 Jüngriks olemine III. Püha Vaim on Kristuse järgimise väg Joosep Tammo

14 Haraka Instituut Tõrvas Toivo Pilli

15 Nuutsaku ootab sind Iren Mõttus

16 Johannese ilmutus – kas raamat tuleviku ennustamiseks? Tiina Teppo

17 BWA seisukohavõtt põgenike küsimuses

17 Neville Callami 10 BWA aastat

18 Eleri ja Valdur vastavad III

19 Meeste osadushommikut uudistamas Laura Jõgar

19 Seminarihoone Annemõisa 8 tulevik

20 Radikaalse reformatsiooni kännumurdjate pärand 3 Andres Saumets

22 Hoone innustab kogudust ja õnnistab kogukonda Gunnar Kotiesen, Madis Pikat, Meelis Einstein

24 Keshet rahvamuusika ansambel Serhiy Kravchenko

25 In memoriam Jaan Hanni

25 Mida ei ole tark mineviku kohta öelda? Ristsõna

26 Maalikunstnik Sander Tulk juhib Siioni kirikus noori Janek Järveots

28 EKB Liidu aastakonverentsi kava

Piibli kirjakohti meestele

„Siis Aabram ütles Lotile: „Ärgu olgu riidu minu ja sinu vahel ... Meie, mehed, oleme ju vennad! Eks ole kogu maa su ees lahti? Mine nüüd minu juurest ära, lähed sina vasakut kätt, lähen mina paremat kätt; lähed sina paremat kätt, lähen mina vasakut kätt”” (1Ms 13:8–9).

❖

„Pane nüüd vöö vööle kui mees, mina küsin sinult ja sina seleta mulle!” (Ii 38:3).

❖

„Ma otsisin nende hulgast meest, kes laoks müüri üles ja seisaks minu ees müüripraos maa heaks, et ma seda ei hävitaks; aga ma ei leidnud” (Hs 22:30).

❖

„Mehed, armastage naisi, otsekui Kristus on armastanud kogudust ja loovutanud iseenese tema eest” (Ef 5:25).

❖

„Ma tahan siis, et mehed igal pool palvetaksid, tõstes üles pühad käed ilma viha ja kahtlemiseta” (1Tm 2:8).

❖

„Aga sina püsi selles, mida sa oled õppinud ja usaldanud, teades, kelle käest sa oled õppinud, ja kuna sa tunned lapsest saadik pühi kirju, mis võivad sulle tarkust anda päästeks usu kaudu, mis on Kristuses Jeesuses. Kogu Pühakiri on Jumala sisendatud ja kasulik õpetamiseks, noomimiseks, parandamiseks, kasvatamiseks õiguses, et Jumala inimene oleks täiesti varustatud ja valmis igale heale teole” (2Tm 3:14–17).

Saare veis äratas kogukonna

■ Märt Saar, Tartu Risttee kogudus

Kui noor mees Romeo Siibak mõned aastad tagasi koduõuel Saaremaal kohalikust veisest pilti tegi, ei osanud ta arvatagi, et see inspireerib ta sõpru veelgi rohkem sporti tegema. Veis oli ebatavaliselt palju musklis ja noortel kristlasmeestel tekkis ühtäkki pilt silme ette, millist muskulatuuri nad endile sooviksid.

Mitte kaua aega hiljem, 7. aprillil 2014 loodi Facebooki sotsiaalmeedia avarustesse ka oma avalik kogukond *SaareVeised*, mis eeskätt sportliku eluviisi arendamise ja jõutükkide sooritamisega tegelebki. Gruppi kuulub umbes 15 liiget, aga vaatlejateks on tulnud tänase seisuga umbes 150 inimest.

Ühe kogukonnaliikme, Tavo Usina sõnul noortel meestel vaimu eest hoolitsemine siiski tähelepanuta ei jää. „See grupp ei ole loodud kristliku organisatsioonina, vaid eeskätt fitnessi ja tervise nime all. Aga kuna me oleme kristlased, siis saunas käies tulevad sügavamad vestlused ise esile.” Samuti arvab Usin, et ka vanemad on pigem sellise ettevõtmise üle uhked, kuna nemad varustavad kogunemisi nii sauna kui toiduga.

Ühtlasi on Usinate ema üks T-särgi tellinutest ja see olla asjaosaliste sõnul märgilise tähendusega. T-särke seejuures on disainitud ja välja antud juba mitu aastat. Kuid ka sellega ei piirdu „veiste” tegemised. Nimelt oli viimane suurem üritus „Veised metsa”, mida korraldati aasta lõpul, ning saabuvasse suvesse planeeritakse üht maratonijooksu.

Eestis fitness-pastoriks tituleeritud Peep-Ain Saar (Tartu Risttee) ei soovinud Teekäijale siiski grupeeringut ei heaks ega halvaks kiita. „Küll aga tahaksin kätte saada oma tellitud T-särki,” ütles Saar.

Jakob Gill, kes veab eest selle-aastast Piiblipäevade suurüritust „Elu parimas vormis” ning kutsub baptistiliidu noori samuti spordiga elavamalt tegelema, arvab, et *SaareVeiste* puhul on tegu normaalsete ja tegusate inimestega. „Neid võiks kaasata minifestiga ja tegelikult üks nende seast, Markus Mäemets, ongi juba meiega,” rõõmustas Jakob Gill. ■

Foto: Veljo Puujalg

teekäija

www.teek.ee
3/2017 (284)
ISSN 1736-1605
Eesti Evangeeliumi Kristlaste ja Baptistide Koguduste Liidu väljaanne

Peatoimetaja: Ermo Jürma
Tel 56220045
e-post: ermo@teek.ee

Toimetusrühm:
Märt Saar, Toivo Tänavsuu, Leho Paldre, Hele-Maria Taimla

Keeletoimetaja: Tiiu Palm

Toimetuse aadress:
Koskla 18, 10615 Tallinn
Tel 6700698

Trükk: AS Rebellis

Kujundaja: Päivi Palts

TELLIMINE
- Teekäija kodulehelt: www.teek.ee
- pangaülekandega: Eesti EKBK Liit, Swedbank EE732200001120064572 (selgitusse: oma nimi ja aadress, kuhu ajakirja tellitakse)
- EEKBKL kantselei: tel 6700698
- koguduste kaudu

Tellimishinnad:

1 aasta (11 numbrit):	25 €
poolaasta (6 numbrit):	14 €
pastori- ja sõbratellimus:	20 €
Skandinaavia, Euroopa:	45 €
Kanada, USA:	60 €

Reklaamihinnad:

	1 lk	½ lk	¼ lk
4 värvi	64 €	42 €	25 €
2 värvi	38 €	22 €	13 €
1 värv	25 €	16 €	10 €

KIRJAS JUMALA MÄRKMIKUS

■ Ermo Jürma, peatoimetaja

Kõigis gruppides oli neid, kes Jeesusega liitusid.

Meie, 21. sajandi inimesed, mõtleme sageli, kuidas teised meie isikuandmetega ümber käivad. „Andmekaitse" on sagedane märksõna. Me tahame teada, mida keegi meist teab; milline „profiil" on kuskil meie kohta koostatud; millistes nimekirjades me oleme. Ettekujutus, et kuskil on mingi mega-pank, mis teab meist pisemaidki detaile ja võib ette öelda, millised on meie ostueelistused või kelle poolt me valime, on meile loomulikult hirmuäratav.

Jeesuse lause „...rõõmustage, et teie nimed on taevasse kirja pandud!" (Lk 10:20) kuulub aga sellesse ritta. Kas siis ka taevas, Jumala juures, on mingi liikmenimekirjadega andmebaas? Põhimõtteliselt küll, peaksime ütlema. Seejuures kaugeleulatuva mõjuga, nii negatiivses kui positiivses mõttes.

Negatiivsest poolest ei räägi Jeesus siin üldse, nimelt võimalusest, et mina võiksin puududa sellest tähtsast sõprade nimekirjast. Ükski meist ei ole oma Loojale valge leht, häbenemist vääriv tundmatu, kellega ta ei tahaks praegu tegemist teha. Vastupidi! Jumal tunneb meid! Ta ise on otsinud ja leidnud meie elus võimalusi endast märku anda. Kuid siin pean ma tunnistama: inimesed, kes on kristlikus kodus üles kasvanud, neil on eeliseid. Hea sõnum kõigile teistele aga on: Jumal ei ole spetsialiseerunud vaid sellistele inimestele. Seda näeme juba sellest, kuidas ta meie juurde tuli. Ta sai selleks, kes me kõik oleme: inimeseks, keda kutsuti Jeesuseks. Kui ta alustas Jumala tööd siin maa peal, ei pöördunud ta vaid nende poole, kes olid juba niigi religioossed. Ei, tema vaateväljas olid kõik: vagad ja jumalatud, vaesed ja rikkad, korralikud ja korratud. Ja üllatus: mitte kõik ei võtnud teda avasüli vastu, kuid kõigis gruppides oli neid, kes Jeesusega liitusid. Nad usaldasid Jeesusele oma elu, oma tuleviku –, kuid ka oma armastuse, oma aja, oma raha.

Neile, kes seda tegid, ütleb ta: „Rõõmustage, et teie nimed on taevasse kirja pandud!" Niisiis, rõõmustage selle üle, et Jumal ei ole teid unustanud. Ta on teie jaoks alati kohal, juba nüüd ja eriliselt veel siis, kui jõuate tema juurde igavesse Kuningriiki.

Saksa treeneril Sepp Herbergeril oli kuulus märkmik. Kui ühe andeka jalgpalluri nimi seal juba kirjas oli, siis varem või hiljem tuli tollele kutse rahvusmeeskonna treeningule. Mõtle täna: kuidas võiks sinu rõõm Jumala „märkmikust" sulle endale ja teistele kogetav olla. ■

▲ Allsalude pere hõbepulmapäeval 2010. Siis istus isa Richard veel meie keskel, kuid nüüd on ta juba taevakodus. Foto: Endel Lohu

MEELIS ALLSALU – metsamehest harrastusteoloog

■ Pärnu Immaanueli koguduse diakoni, laululoojat, iseõppijat ja Facebooki kommenteerijat Meelis Allsalu (60) küsitles Ermo Jürma.

Mis meenub vanematekodust?

Lapsepõlvest meenuvad eelkõige sulnid seigad. Elasime Tartus Staadioni tänaval, puumaja teisel korrusel. Alati, kui oma kodust aadressi nimetasin, hakkasid inimesed naerma. Lapsena ma selle põhjust ei mõistnud. Hiljem taipasin, et selleks oli tänava lõpus asunud hullumaja.

Naljakas seik juhtus piimapoes. Tol ammusel ajal sai piima piimapoest, leiba leivapoest, kommi kommipoest jne. Ema õpetas, et kuhugi sisse astudes tuleb öelda „Tere!". Nii sisenesin väikesesse piimapoodi ja ütlesin kõva häälega „Tere!". Selle peale pahvatasid kõik järjekorras seisjad naerma. See ehmatas väikemehe nii ära, et kargasin kibekähku uksest välja ja seadsin sammud teise piimapoodi, mis polnud õnneks kuigi kaugel.

Mu isa oli pärit Tartumaalt ja ema Viljandimaalt. Mõlemad kuulusid Tartu Kolgata kogudusse ja koos nendega käisin seal minagi. Lapsena jäi kuuldust meelde, et ehkki inimesed ükskord surevad, siis meiega seda ei juhtu, kuna oleme usklikud ja teistest paremad. Mõistagi oli see arusaamine vildakas, mõte surematusest mulle aga meeldis, sest surra ma ei tahtnud. Ülejõe linnaosas asub mitu surnuaeda ja tihti nägin matuserongkäike haua poole liikumas – sellal käidi viimne tee jalgsi puhkpillihelide saatel. See tekitas kurbust, aga oli tore mõelda, et minuga sellist asja ei juhtu.

Pildikesi kooliteelt

Õppisin Tartu I Keskkoolis (praegu Hugo Treffneri Gümnaasium). Olin paras nohik ja oht koolikiusamiseks piisav. Ilmselt päästis mind see, et ebameeldivad hetked unustasin kiiresti ja kui mingi intsident juhtus, ei reagee-

rinud sellele omapoolse solvumise või kaebama minemisega.

Laste Muusikakoolis õppisin tšellot. Ehkki kord tundus tavakoolist rangem, on helgemad mälestused just sealt. Näiteks episoodid, kus mõne tollase kaasõpilasega (praeguse prominendiga), kooli WC-s marke vahetasime.

Edasi õppisin Põllumajanduse Akadeemias metsandust. Mitmed õppejõud olid vägagi värvikad isiksused. Nii õpetas partei ajalugu veidrikust vanamees, kes puhvetist meekooki ostes küsis müüjalt pool tonni turvast.

Meelde on jäänud ka, et üks õppejõud tundus olevat leebe ja vastutulelik, eksamil muutus aga äkki rangeks ja ebasõbralikuks. Teisega oli vastupidi – loengutes jättis karmi mulje, eksamil aga oli mõistev.

Kuidas/millal jõudsid Sa elavale usule?

Oma usutee alguse meenutamine teeb mind pisut nutuseks – see oli okkaline ja rabe. Õnneks oli Kolgata koguduses heasoovlikke ja kannatlikke inimesi, kes ei väsinud head nõu andmast ja ilusat eeskuju näitamast.

Elavale usule jõudmist ei oskagi kommenteerida. See on tunnetuse küsimus. Mul olid oma vaimulikud elamused ja palvekuulmised. Samuti kogemus, mida vahel tavatsetakse nimetada Püha Vaimuga ristimiseks. Aeg-ajalt tuli ette ka erinevate vaimuandide praktiseerimist, ehkki eriti usin ma selles osas pole olnud.

Töömeheeluga olid Sa metsas – kas see oli linnulaul, leivateenimine, mõtlemine?

Metsanduses töötasin 30 aastat. Esimese poole sellest abimetsaülemana, üldise koondamislaine järel metsatöölisena. Viimast alustasin mõttega, et see on ajutine, paraku sai just sellest mu „karjääri" meeldejäävam osa, kuhu kuuluvad ka linnulaul ja aastaaegade vaheldumise ilu. Tegin peamiselt valgustusraiet, kui see kellelegi midagi ütleb. Praegust paberikuhjade vahel uimerdamist näen mõnikord õudusunenäos, metsatööliseks olemise aeg oli aga õilis ja hea. See kannatab küllap välja ka läbikatsumise Karl Marxi lisaväärtusteooriaga.

Metsast meenub ka mu elu ainuke kohtumine tulnukatega. Olin tudengina teaduskonna praktikabaasis Järvseljal. Ühel suvisel südaööl põlislaanes lonkides nägin metsasihil endast umbes kilomeetri kaugusel tohutut valguskera, mille ümber askeldas ähmane kogu. Astusin aegamööda lähemale ja kui aus olla, lootsin tõepoolest midagi supranormaalset kohata. Paraku läks lootus luhta – tegu oli putukapüüdjaga, kes sihil asuvalt elektriliinilt juhtmed oma prožektori külge oli tõmmanud, selle ette valge lina riputanud ja korjas üles iga sitika, kes pahaaimamatult valguse peale kohale lendas.

Millal kohtusid Sa Moonikaga?

Abiellumise kohta võin öelda nii, et minu visad püüdlused väljavalitu suhtes viisid lõpuks sihile. Olin 29aastane ja pisut kartsin, kas ma suudan kooseluga kohaneda. Isiksustena oleme küll erinevad, aga oleme võrdlemisi kenasti hakkama saanud. Oluline osa selles on kindlasti Moonika leplikul meelel.

Esimesed kaks aastat elasime tema vanemate juures. Kui sinna järjest rohkem rahvast sigines, läks elu koos beebiga üsna kitsaks. Moonikal on ju kümme temast nooremat õde-venda.

Meil tuli otsida omaette elamine. Mulle kui abimetsaülemale pakuti ametipinnaks remonti vajav individuaal. See sai elamiskõlblikuks kõpitsetud ja hiljem erastatud. Elame selles Paikuse kodus siiamaani.

Kuidas tulite toime laste kasvatamisega?

1981. aastal Pärnumaale tulles mahtus kogu mu varandus ära kilekotti. Elasin pisikeses üüritoas, mille eest maksin ära poole oma väikesest kuupalgast. Erilist kava elujärje parandamiseks polnud ega tekkinud planeerimise kommet ka hiljem. Aga täna võin öelda, et olen päris rikas. Lisaks majale on mul 20 õunapuud, saun-suvila, paar autot, 3 paati, kreissaag ja veel tohutus koguses kila-kola, mis aeg-ajalt närvidele käib.

Laste saamisega pole ma eriti pingutanud. Sellele vaatamata on meil kolm täiskasvanud poega ja kaks lapselast.

Ema õpetas, et kuhugi sisse astudes tuleb öelda „Tere!".

80ndatel kirjutasid Sa Joosep Tammo 1. Moosese raamatu piiblitundide igaks õhtuks ühe teemakohase laulu – kuidas Sa neid nüüd kommenteerid?

Taoline komponeerimine kõlab tagantjärele muidugi huvitavalt. Mingit kultuuriväärtust need laulukesed endast mõistagi ei sisaldanud. Siiski tean, et pattulangemist puudutava laulu tekstile tegi hiljem oma viisivariandi ka Maarja Vardja. Kuna tegu oli n-ö programmiliste lugudega, on neid väljaspool konteksti esitada raske. Vaid üht neist oleme koos sõpradega laulnud tänaseni. Selle tekst koosneb erinevatest piiblisalmidest, millele liitub värss „Kalevipojast": „Ülemaks kui hõbevara, kallimaks kui kullakoormad, tuleb tarkust tunnistada."

▲ Proovisõit koduaias laste poolt 60. sünnipäevaks kingitud jalgrattaga. Foto: Endel Lohu

Pattulangemist puudutava laulu tekstile tegi hiljem oma viisivariandi ka Maarja Vardja.

Kui suur maa on „Valge Vene"?
Olen osalenud kahes folkansamblis. Üks oli „Fuajee" ja teine „Valge Vene".

Nooruses andsin endale lubaduse – mitte kunagi astuda koguduste vahetamise õhukesele jääle.

Viimase nimi on kahtlemata kentsakam ja selle juurde käis selgitus, et see on tuletis valgest laevast, mida asendab vene (väike paat).

Ansambel koosneb neljast mehest, igaühel oma pill – kitarr, suupill, mandoliin ja bassmandoliin. Kuna seda „bändi" sai tehtud küpsemas eas, on need tegemised rohkem meeles. Ehkki aktiivne harjutamiste ja esinemiste aeg jääb aastate taha, oleme jõulude ajal ikka korra või paar ühiselt üles astunud. Igaühel on oma elutee ja kohustused, aga vahel kohtun sõpradega saunaõhtutel. Olen kuulnud, et meie laule lastakse vahel Pereraadios, mis kahjuks Pärnus ei levi.

Oled tuntud Piibli iseseisva uurijana, aga oled mindki telefonis põnevatesse aruteludesse kaasanud. Milliste probleemidega oled töötanud?

Usuelu alguses oli minu jaoks oluline moraal, st mida tohib teha ja mida mitte.

Seejärel hakkas köitma vaimulike kogemuste valdkond. Neid on mul olnud eripalgelisi. Tipphetkeks pean 1992. aasta kevade elamust, mille käigus sain vastused kõigile usulistele küsimustele, mis aastatega olid kogunenud. Tundus nii, et mis iganes küsimuse mõttes esitasin, sellele sain sekundi murdosa vältel vaimus vastuse. Enamasti lisandus neile mõni kirjakoht Piiblist. Küsisin oma vaimuliku olukorra, mineviku ja ka teiste inimeste kohta, ning neilegi küsimustele vastati. Üksnes siis, kui pärisin selgust oma pastori suhtes, oli vastus, et mul pole õigust tema kohta küsida. Nii kestis see umbes 24 tundi, misjärel see võime hajuma hakkas. Täiesti kadunud pole see aga tänaseni, kuid eeldab vaimset pingutust.

Praegu on mu tähelepanu nihkunud teoloogilistele küsimustele. Olen selles osas deduktiivse meetodi poolt, mis tähendab, et lähenen teemadele kõigepealt üldiselt, alles seejärel keskendun detailidele.

Näiteks selline tõsine teema nagu Jumala kolmainsus. Deduktiivselt lähenedes on siin esimeseks küsimuseks, kas inimene põhimõtteliselt on võimeline lahkama endast võrratult kõrgemal tasandil oleva isiku olemust? Kas see pole võrreldav kassi püüdega lahata inimsuhteid? Kui see pole meile jõukohane, võime ka südamerahuga teema üle arutlemisest loobuda. Piirduda teadmisega, et Isa, Poeg ja Püha Vaim tegutsevad ühe eesmärgi heaks, milleks on Rahuriik.

Õnneks meie praktiline usuelu taolistest mõlgutustest väga palju ei sõltu. See võib isegi mingil moel takistuseks saada, kui sellele liigselt aega raisata. Parim variant on küllap tasakaal teooria ja praktika vahel, mis püsiva pühendumise juures suurt vaimulikku kasu sünnitab.

▲ Meelise isarõõm on hoida oma kätel lapselaps Isabellat. Foto: Endel Lohu

Mida tähendab Sulle kaastöö koguduses?
Kuulun Pärnu Immaanueli kogudusse ja olen seal kaasa teeninud muusika ja kõnekunsti vallas. Minu lemmikuks on reedesed palveõhtud, kus reeglina osalevad vaid vennad.

Nooruses andsin endale lubaduse – mitte kunagi astuda koguduste vahetamise õhukesele jääle. Pean seda heaks põhimõtteks tänaseni. On ju õpetus ja põhimõtted EKB Liidu kogudustes piibellikud ja piisavalt koherentsed, et neist ka usuliste otsingute keskel mitte loobuda.

Mis innustab Sind Facebookis oma arvamust lisama?
FB-ga on mul oma suhe. Meie pastoril oli kunagi kombeks mainida, mitu tuhat FB-sõpra tal on. Ma ei teadnud sellest siis eriti midagi. Kui aga inimesed FB-st üha rohkem rääkisid, tegin ka endale konto ja üritasin midagi oma aliase all kirjutada.

FB-s on lugejaid oluliselt rohkem kui kommenteerijaid. Reeglina kirjutan ainult nende postituste all, kus autor ka ise n-ö kaasa räägib. Vahel saab siiski kiusatus võitu ja kirjutan ka seal, kus autor diskussiooni ei tule. Viimastel aegadel olen kommenteerinud eelkõige kristlikes gruppides. Tundub aga, et seegi aeg on mööda saamas. Arvan, et hea kogemuse nii kirjutamise kui diskuteerimise osas olen tänu FB-le juba saanud.

Seminari üliõpilaspere rõõmustab Sinu elukestvast õppimisest ja ka vanaisa õpetustest. Mida on KUS Sulle juba andnud?
Seda küsimust kartsingi, sest pole ju eriline auasi minu vanuses koos noorte

Foto: Mati Gill

Pane kirja eesmärk, mida soovid saavutada järgneva viie aastaga!

inimestega koolipinki nühkida. Õnneks ollakse tänapäeval ses suhtes märksa paindlikumad.

Konkreetne teoloogiahuvi tärkas mul üht raamatut lugedes. Aasta oli siis 2012. Number jäi hästi meelde, kuna mõne arvates pidi siis saabuma järjekordne maailma lõpp. Heasoovliku eneseabiõpiku põhisõnum oli, et enda jaoks tuleb kirja panna eesmärk, mida soovid saavutada järgneva viie aastaga. See oli väljakutse.

Mõtlesin, et vaevalt oskan ma oma tarkusega head eesmärki püstitada. Kui sellega spontaanses palves Jumala poole pöördusin, tajusin vastuseks kahte sõna, millest üks oli teoloogia. Seda hoomanud, võtsin „Võõrsõnade leksikoni“, kust lugesin, et teoloogia on usutõdede süstemaatiline käsitlus. See oli mulle arusaadav. Õppimist alustasin Tallinnas, kuulates eksternina süstemaatilist teoloogiat ja hiljem ka religioonifilosoofiat. 2014. aasta sügisel asusin õppima KUSi, kus olen teoloogia eriala kolmandal kursusel.

Kevadel saabki mainitud episoodist viis aastat ja on paslik küsida, kas olen oma viisaastaku plaani täitnud? Ühtpidi ma midagi erilist saavutanud pole, teisalt aga, kas eesmärk peabki olema millegi erilise ja nähtava saavutamine. Öeldakse ju, et peaasi, kui inimene ise asjade käiguga rahul on.

Kas olen sõitnud helikopteriga?

Kuna Teekäija lubas lisada ka mõne omapoolse küsimuse, ei jäta ma seda võimalust kasutamata.

See juhtus nn Vene sõjaväes. 1980. aasta märtsis, paar kuud pärast Nõukogude vägede Afganistani tungimist, oli minu kojusaamiseni jäänud veel enam kui pool aastat ja ma pidin selle aja olema rohkem või vähem lahingolukorras. Kunagi kirjutasin oma tollastest muljetest ja mälestustest ka väikese raamatu, mis ilmus osadena kristlikus ajalehes Kuulutaja. Hiljem käisin selle käsikirjaga ühe kirjastuse ukse taga, tundus aga, et huvi selle vastu puudus.

Kogemus ise oli aga piisavalt võimas, et sellele tänaseni mõelda. Alguses olid emotsioonid muidugi selgemad ja mäletan, et veel kaks aastat hiljem ei suutnud ma vaadata televiisorist sõjafilme, mida nõukogude ajal alailma näidati. Lihtsalt liialt reaalsena mõjus igasugune tulistamine, tapmine ja tagaajamine. Teadsin küll, et nüüd on tegu filmiga, aga kuna olin mingil määral sama kogenud tõsielus, äratas see vastavad tunded taas ellu.

Kui teenistusaeg sõjaväes hakkas läbi saama, sõitsin helikopteriga tagasi Nõukogude Liitu. ■

Joosep Tammo, Pärnu Immaanueli koguduse pastor

Kohtusin Meelisega esimest korda sügaval nõukogude ajal Tartu Kolgata koguduse noortelaagris Orajõel. Palvetasime ja Jeesus tuli ta ellu. Siis ma ei mõelnud, et meie eluteed võivad nii tihedalt põimuda. Ta tuli Pärnusse elama, astus meie koguduse liikmeks ja hakkas kaasa töötama. Toona alustasin mina piiblitunde 1. Moosese raamatu algulugudest. Igal õhtul kõlas Meelise loodud teemalaul – tõeline muusikaline Piibli illustratsioon. Aastate möödudes sai Meelisest koguduse juhatuse esimees. Vaikselt ja käratult said aetud kõik asjad, kuigi koguduse hoone juurdeehitus nõudis tähelepanu ja ettevõtlikkust.

Alati, kui Meelisel on sõnavõtt, esitab ta mõne huvitava ja vahel ka irriteeriva küsimuse, mis paneb kaasa mõtlema. Need küsimused on muutunud aina küpsemaks ja tänu usuteaduse õpingutele ka üha täpsemaks. Teoloogiline mõtlemine on talle samasugune rõõm nagu kitarri- või viiulimäng. Kuid üle kõige kõneleb „ustava mehe vari” abivalmidusest, palvemeelsusest ja lihtsast, kuid mõtestatud Kristuse järgimisest.

Diakonissid räägivad meestest

■ Küsitles Märt Saar, Tartu Risttee kogudus

KERSTI KUUSK, solfedžoõpetaja, Oleviste ülistuskoori juht, diakoniss, abielus ja kahe lapse (23 a, 30 a) ema

Mis mõtted tekivad, kui öelda eesti mees?
Super mees! Kui veidi kaevata ja sulatada… Samuti on eesti mees tõsiseltvõetav.

Kuid siiski mitte liiga helge. Näiteks, kui egiptlane müüb oma poes ja ta äri ei edene, aga ta siiski laulab ja tantsib. Eesti mees on aga natuke murelik, endasse tõmbunud või kinnine.

Kristlaste puhul võib ta olla isegi rõhutum, sest siis võib tulla mängu see, et tal tekivad nii-öelda käsud ja keelud. Kui kirikus kuulata karmi jutlust, siis see ajab mehed krampi.

Mis teeb mehest tugeva mehe?
Ehk siis meheliku mehe? Suhe Jumalaga. Suur ja soe süda, annus huumorimeelt, mittenaiselikud reaktsioonid, nagu üleemotsioneerimine või ülemõtlemine. Tal ei teki tühjast-tähjast tohutut probleemi, võibolla meestel on paremat nägemist. Ja mis seal salata – sportlikkus.

Kas igal mehel on võimalik olla mehelik mees?
Kui võtta kasvõi väline pool, olgu ta lühike või pikk, peenike või tüse, kui ta tahab sellega tegeleda, siis on see ju võimalik. Kui aga sisemine mehelikkus, ma ei oska öelda, see on provotseeriv küsimus, aga tahaks loota, et igal mehel on võimalik olla mehelik mees.

Kas Olevistes on mehelikke mehi?
Loomulikult on, neid ka adventistide, metodiste ja luterlaste keskel. Jah, õnneks on usklike seas mehelikke mehi.

Mis on sinu arvates suurim(ad) erinevus(ed) meeste ja naiste vahel?
Esiteks, mees oli enne! See on Jumalik printsiip.

Foto: Sulev Kivastik

AIME JÄRV, raamatupidaja, Tartu Salemi koguduse hingehoidja, diakoniss, vanus 78a, abielus (3a)

Mis mõtted tekivad, kui öelda eesti mees?
Ma selle koha pealt ei oska vastata. Olen niivõrd eraldatud ühiskondlikust elust. Kuigi e-maili kasutan, mul ei ole Facebooki. Nii vähe vaatan televiisorit.

Mis teeb mehest tugeva mehe?
Vastutustunne. See võtab kõik kokku. Vastutustunne kogu elu suhtes ja selline, mis väljenduks tegudes. See annab tunda eriti koguduses. Kui ei ole vastutustundlikke mehi, peavad naised koormat kandma ja hakkama juhtima.

Aga kuidas üldse saada vastutustundlikuks? Ütleme, et üks hakkaja noor mees loeb seda ajakirja ja ta soovib olla selline?
Kui kuulutada kellelegi tänavanurga peal Jumalast, on üks asi, aga kui see inimene tuleb usule, siis alles sealt algab vastutus. See on see, kui sa vastutad tema eest, kuni ta saab usus täiskasvanuks. Ja see vastutus peaks olema meestel, aga vaimulikud isad on vähesed.

Kuidas üldse aru saada, et tegemist on vaimuliku isaga?
Inimesed ise tunnevad ära, kelle juurde minna. Isa on see, kes annab sulle vitsa, aga see vits on ka hea ja ta tegeleb ka selgitamisega.

Noored on tublid küll, aga neil on vaja kasvatajaid, kes ise tunnevad Piiblit. Alates kristlasekssaamisest olen püüdnud lugeda kord aastas Piibli läbi ja see on andnud mulle pildi ja aluse. Aga olen kohanud isegi vanemaid usklikke, kes ei ole Piiblit kordagi läbi lugenud. Sellisel juhul iga tuul ja torm viskab pikali!

Aga see, et naine loodi pärast teda ja on täiustatud versioon?
Ei huvita see. Naine on loodud, et mehel igav ei hakkaks, et ta üksi ei oleks. Ja see on tohutult vinge ülesanne, olla see küljeluu ja hoolitseda. Mees vist ei saa hästi ilma küljeluuta.

Teiseks, sõnade kaalukus. Kui mees midagi ütleb, saab asi lühidalt ja konkreetselt öeldud ning on usutavam. Samuti on mehed igale poole oodatud. Tööle, kogudusse, koori – oodatakse alati meeslauljaid.

On sul ka mõni mure seoses meestega?
Ei tea, et oleks. Muidugi on neil meeletu ajadefitsiit ja seda aega nende käest küsida on raske. Ükskõik kus nad on, nad on pidevalt rakendatud ja vaevalt saad kuidagi löögile.

Kui sa saaksid olla üks päev mees, mis sa teeksid?
Võib-olla ehitaksin maja, teeksin remonti, kasutaksin elektritrelli. Need on asjad, mida ma imetlen, aga millega mina naisena hakkama ei saa. Küllap mõni naine muidugi saab.

Või siis mängiksin tuubat. See on vist väheseid instrumente, mida naised mängida ei suuda. Või tegeleksin lastega. Mind meeletult võlub, kui mehed, näiteks vanaisad, tegelevad lastega. See võtab relvituks.

Milline oleks üks sinu soov kristlastest meestele?
Ärge kartke oma positsiooni pärast, mis on teile Jumala poolt antud! Mõtlen nii koguduses kui perekonnas. Mõnel juhul öeldakse, et „püksid on naise jalas" või et naised kasvavad üle pea, aga kui seda karta, siis nii võibki juhtuda. Kui mehed on mehed, siis naised alluvad rõõmuga. Jumala loodud kord toimib! ■

Mis on sinu arvates suurim(ad) erinevus(ed) meeste ja naiste vahel?
Ma arvan, et kui üldiselt ja piibellikult võtta, siis mees peab pakkuma turvatunnet, aga naisele meeldib, kui ta on kaitstud.

Naine on nõrgem astja?
Tegelikult oleneb, kes ta on, sest vajaduse korral, kui ei ole tugevamat poolt, siis ta on võimeline olema tugevam pool. Need naised ei ole õnnelikud, kes on üle meeste, kuigi nad võivad ka vastupidist väita. Naine on õnnelik, kui ta ei ole valitseja.

On sul ka mõni mure seoses meestega?
Ikka seesama, mis ma juba ütlesin, et koguduses on kõige suurem mure vaimulike isade puudus. Oleks meil neid, kes Piibli põhjal näevad ja suunavad, selle asemel et karta haiget teha. Oma noorusest tean seda ja olen tänulik temale, kes mulle nii-öelda „vitsu andis".

Aga meeste tervis? Kas selle pärast ei ole mures?
Eks vanas eas ohkavad kõik tervise üle.

Milline oleks üks sinu soov kristlastest meestele?
Võta aega Jumala sõna jaoks ja sea eesmärgiks, et sa seda tunneksid! Praeguse ajal on Sõna tundmine väga vajalik! Igast nurgast puhuvad tuuled ja meeled. Selles tundmises saaksid sa kasvatada lapsi ja lähedasi. ■

Naiste soovitusi meestele

1. Armastage, hinnake ja tunnustage naisi!
2. Mida rohkem on Jumalat su elus, seda rohkem on ka enda jaoks silma. Kui igatsed Püha Vaimu, küll ka asjad paika loksuvad.

Ülle Teekel,
Oleviste koguduse pastori abikaasa

3. Peegeldage oma eluga Jeesuse eeskuju ja õpetust!
4. Maailm võib ühe kristliku mehe sõnade ja tegude põhjal anda hinnangu ka kõigi teiste kohta.
5. Enne suurte maailma-asjade juhtimist võtke vastutus omaenda perekonna eest.
6. Kohelge naisi õrnalt.

Eelika Remmel,
3D koguduse koolituspastori abikaasa

7. Vali endale meelepärane füüsiline aktiivsus ja ole selles regulaarne, vähemalt 30 min päevas.
8. Ära oota, kuniks haigus muutub ohtlikuks, vaid mine julgelt ja aegsasti arsti vastuvõtule! (Kurb tõsiasi: keskmise eesti mehe oodatav eluiga on 10 aastat lühem kui naistel.)
9. Kõike võib süüa, aga mõõdukalt!

Merle Bunescu,
Risttee kogudusevanema abikaasa

10. Olge mehed, võtke vastutust, et naised võiks tunda endid teie kõrval naistena (ei mingit sooneutraalsust).
11. Võtke aega puhkuseks, iseenda ja Jumalaga olemiseks!
12. Palveta koos perega (eriti päeva alustades) ja pere eest – see annab turvatunde ja jõu kõigile pereliikmetele.
13. Tundke numbreid – spidomeetril, kellal ja rahakotis.

Urve Jürma,
Mooste koguduse pastori abikaasa

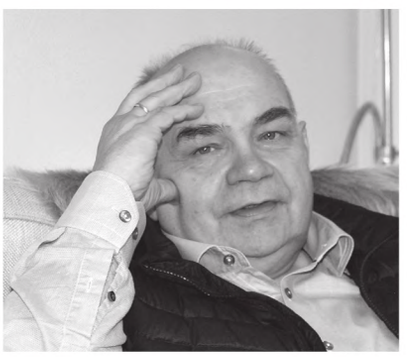

Jüngriks olemine III

PÜHA VAIM ON KRISTUSE JÄRGIMISE VÄGI

Joosep Tammo, Pärnu Immaanueli koguduse pastor

Piibel räägib, et me saame Jumala riiki „veest ja Vaimust" sündides (Jh 3:5). Mida see tähendab? Kui vesi viitaks nagu ristimisele, siis „vaim" kirjeldaks nagu mingit hingelist seisundit, inspiratsiooni, haaratust. Gustav Ernesaks on öelnud, et esinema minnes peab „vaim peal olema".

Kuid kristlaseks olemine pole ju rahva ees esinemine ega luuletuse kirjutamine, selleks on vaja Jumala Vaimu, kes tuleb meie „südamesse" (Gl 4:6), et suudaksime elada Jumala lastena.

Apostel Peetrus andis oma nelipühapäeva jutluses edasi Jumala tõotuse: „Parandage meelt ja igaüks teist lasku ennast ristida Jeesuse Kristuse nimesse oma pattude andekssaamiseks, ning siis te saate Püha Vaimu anni" (Ap 2:38). Ning apostel Paulus ütleb: „Kellel ei ole aga Kristuse Vaimu, see ei ole tema oma" (Rm 8:9). Nii võib iga usklik koos vaga Iiobiga tunnistada: „Jumala Vaim on mind loonud ja Kõigevägevama hingeõhk on andnud mulle elu" (Ii 33:4).

Jeesus ütleb: „Aga kui tema, Tõe Vaim tuleb, juhib ta teid kogu tõesse, sest tema ei räägi iseenesest, vaid ta räägib, mida kuuleb, ja ta kuulutab teile tulevasi asju. Tema kirgastab mind, sest ta võtab minu omast ja kuulutab teile" (Jh 16:13–14). Nii täidab Püha Vaimu läbi uuesti sündinud inimest igatsus järgida Kristust.

„Sest kõik, keda iganes Jumala Vaim juhib, on Jumala lapsed" (Rm 8:14).

PÜHA VAIMU ANNID

Evangeeliumi Kristlaste ja Baptistide Koguduste Liidus me usume, et Püha Vaimuga täitumine toimub koos ülevaltsünniga. Uuesti- ehk ülevaltsündinud Jumala last täidab igatsus kogudusse kuulumise järele. „Sest meie kõik oleme ühe Vaimuga ristitud üheks ihuks, olgu juudid või kreeklased, olgu orjad või vabad, ning me kõik oleme joodetud ühe Vaimuga" (1Kr 12:13). „Eks te tea, et te olete Jumala tempel ja teie sees elab Jumala Vaim?" (1Kr 3:16). „Kellel kõrv on, see kuulgu, mida Vaim ütleb kogudustele…" (Ilm 2:7).

PÜHA VAIMU VILI

Püha Vaim on küll inimsilmale nähtamatu, kuid tema töö me tunneme ära viljast. „Aga Vaimu vili on armastus, rõõm, rahu, pikk meel, lahkus, headus, ustavus, tasadus, enesevalitsus" (Gl 5:22j).

Püha Vaim jagab usklikele mitmesuguseid vaimuande Jumala ja kaasinimeste teenimiseks. Need on prohvetliku kuulutamise, teenimise, õpetamise, hingehoidja, hoolekande, heategevuse ja juhatamise annid (Rm 12:6–8) ning tarkuse- ja tunnetusesõna, usu, tervendamise, imetegude, prohvetliku kuulutamise, vaimude eristamise, võõraste keelte ja keelte tõlgendamise annid (1Kr 12:8–10). Apostel ütleb seejuures, et „Armuandides on küll erinevusi, aga Vaim on seesama ... kes teeb kõike kõikides. Aga igaühele antakse Vaimu avaldus ühiseks kasuks" (1Kr 12:4–7). Neid ande saadab jumalik tarkus, mõistlik meel, meelekindlus, teadmine, vagadus ja jumalakartus.

KOGEMUSED PÜHA VAIMUGA

Kuid tuleme tagasi Püha Vaimu õnnistuste juurde. On kristlasi, kes arvavad, et Püha Vaimuga ristimine on vaimulik elamus, mis on erinev pöördumisest, uuestisünnist ja ristimisest ning et seda peaks saatma keeltega rääkimine (*glossolaalia*) või mõni muu tunnustäht. Seejuures viitavad nad Apostlite tegude 8. peatükile, kus on juttu pöördunud ja ristitud inimestest, kes ei olnud Püha Vaimu saanud. Seda kuuldes panid apostlid nende peale oma käed „ja nad võtsid vastu Püha Vaimu" (Ap 8:14–17). Just Püha Vaimu töö juures näeme Jumala armu, kes näeb iga üksiku vajadusi kõige erinevamatel usuelu perioodidel.

Me palvetame Püha Vaimu õnnistuse pärast uute liikmete kogudusse vastuvõtmisel ja iga jumalateenistuse alguses. Kuulugu sellised palved ikka meie vaimuliku elu juurde! Issand vastab imeliselt! Kristlastel on ka palju laule, milles ülistatakse Püha Vaimu tööd. Püha Vaim on usuinimese elu

alaline saatja ja vormija. „Aga Lohutaja, Püha Vaim, kelle Isa saadab minu nimel, tema õpetab teile kõik ja tuletab teile meelde kõik, mida mina teile olen öelnud" (Jh 14:26).

Samas tegutseb Püha Vaim ka kogu maailmas: „Ja kui ta tuleb, siis ta toob maailmale selguse patu kohta ja õiguse kohta ja kohtu kohta: patu kohta, et nad ei usu minusse; õiguse kohta, et ma lähen Isa juurde ja teie ei näe mind enam; kohtu kohta, et selle maailma vürst on süüdi mõistetud" (Jh 16:8–11).

EKSIMUSED PÜHA VAIMU VASTU

Vahel kerkib küsimus: kas on võimalik, et Püha Vaim on inimesest lahkunud, aga vaimuannid toimivad edasi. Muidugi me puutume elus kokku ka kurja vaimuga, mis edendab meis lihalikku loomust. „Lihaliku loomuse teod on ilmsed, need on: hoorus, rüvedus, kõlvatus, ebajumalateenistus, nõidus, vaen, riid, kiivus, raevutsemine, isemeelsus, lõhed, lahknemised, kadetsemine, purjutamised, prassimised ja muu sarnane … need, kes midagi niisugust teevad, ei päri Jumala riiki" (Gl 5:19–21). Nii võib juhtuda, et patustanud ja Kristusega osaduse kaotanud inimene osutub valeprohvetiks, kes räägib veel võõraid keeli, õpetab kõiki, püüab lihalikul ja viljatul viisil head teha. Minakeskne emotsionaalsus katab ja pimendab meeled ja loob eksitavaid kujutlusi. Peab tõdema, et võõras tuli Jumala altaril saab varem või hiljem avalikuks. Apostel Paulus ütleb: „Ärge kurvastage Jumala Püha Vaimu…" (Ef 4:30). Veelgi tõsisema hoiatuse annab Õnnistegija ise: „Ja kui keegi ütleb midagi Inimese Poja vastu, võib ta saada andeks, aga kui keegi ütleb midagi Püha Vaimu vastu, ei andestata talle ei sellel ega tulevasel ajastul" (Mt 12:32).

PÜHA VAIMU JUMALIK OLEMUS

Püha Vaim ei ole mingi umbisikuline väli, atmosfäär või kosmiline vägi, vaid Jumala Kolmainsuse kolmas isik. Jeesus Kristus nimetab teda Lohutajaks ja Tõe Vaimuks. Uues Testamendis nimetatakse teda veel Kristuse Vaimuks, Issanda Vaimuks, Jumala Vaimuks, Kirkuse Vaimuks, Tõotuse Vaimuks. Me usume, et Pühal Vaimul on kõik jumalikud omadused – kõikvõimsus, kõiketeadmine, kõikjalolemine ja pühadus. Püha Vaim on toiminud maailma loomisest alates, kuid erilisel viisil läkitatud nelipüha päeval, et tunnistada Kristusest ja üles ehitada tema kogudust. Püha Vaim on Jumal ise, nii nagu ta elab kristlastes ja nende osaduses, esindades Isa ja Jeesust Kristust!

> Püha Vaim ehitab, hingestab ja pühitseb Kristuse kogudust.

VÕRDPILTE PÜHA VAIMU TÖÖST

Pühal Vaimul on palju sümboleid: eluvesi, mis vaigistab uskliku vaimset janu; õli ja õliga võidmine; tuli, mis muudab kõike; tume või hele pilv, millest paistab Jumala kirkus; käte pealepanemine; tuvi, kes Jeesuse ristimise ajal alla laskus ja tema kohale jäi. Kõik need pildid annavad meile aimu Püha Vaimu töö ulatusest ja rikkusest.

Püha Vaim ehitab, hingestab ja pühitseb Kristuse kogudust. Armastuse Vaimuna taastab ta neis, kes meelt parandavad ja Kristuse vastu võtavad, Jumala sarnasuse. Ta läkitab meid tunnistama Kristuse tõest.

PÜHA VAIMU OSADUS

Püha Vaim õpetab meid palvetama. „Samuti tuleb ka Vaim appi meie nõtrusele: me ju ei tea, kuidas palvetada, nõnda nagu peab, kuid Vaim ise palub meie eest sõnatute ägamistega … sest Jumala tahtmise järgi palub ta pühade eest" (Rm 8:26–27).

Nii võime koos apostel Peetrusega lõpuks öelda: „Tema jumalik vägi on meile kinkinud kõik, mis on vajalik eluks ja vagaduseks, tema tundmise kaudu, kes meid on kutsunud omaenese kirkuse ja väärikusega" (2Pt 1:3).

„Issanda Jeesuse Kristuse arm, Jumala armastus ja Püha Vaimu osadus olgu teie kõikidega!" (2Kr 13:13).

Küsimused:

- **Millisena kujutleb maailm Püha Vaimu?**
- **Mida ütleb Piibel Püha Vaimu kohta?**
- **Kumb on Püha Vaimu töö juures tähtsam, kas väeavaldused või vili?**
- **Kas on võimalik, et Püha Vaimu juhtimise kaotanud inimene kasutab veel kunagi saadud vaimuande?**
- **Kas on võimalik Kristust järgida ilma Püha Vaimuta?**
- **Kuidas on Püha Vaimu töö seotud kogudusega?**

Soovitatav kirjandus:
Graham, B. (Originaal 1978). Püha Vaim: Jumala väe virgutav jõud inimese elus. Masinkiri, 298 lk.
McConkey, J. H. (Originaal 1888). Püha Vaimu kolmekordne saladus. Masinkiri, 107 lk.
Torrey, R. A. (Originaal 1895). Püha Vaim. Masinkiri, 82 lk.

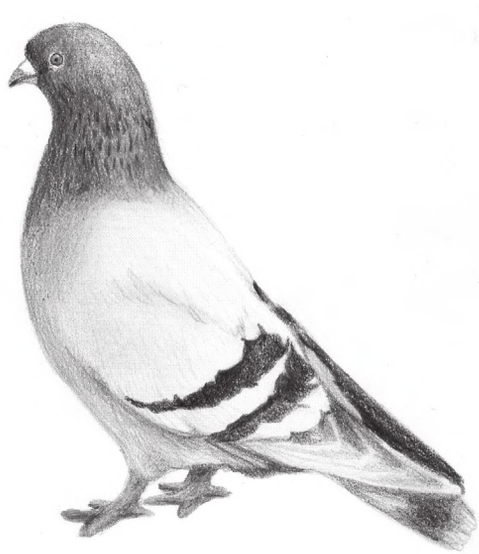

▲ Kuigi Pühakirjas on võrreldud Püha Vaimu tuviga, on ta palju enamat. Autor: Pia Hanslep

Haraka Instituut Tõrvas

■ Toivo Pilli, kirikuloolane

Ühel veebruari laupäeval kogunes Tõrva Misjonimajas kümmekond inimest, et arutada vabas õhkkonnas erinevaid teemasid. Need olid tõesti mitmekesised, alates tööstressist kuni „taeva" tähenduseni meie keelekasutuses, Michael Blume evolutsioonilise religiooniuuringu tulemustest kuni eetiliste küsimusteni geenitehnoloogias.

Igaüks võis jagada mõtteid, mis talle olulised või mida ta viimasel ajal on põhjalikumalt uurinud. Oli huumorit, uusi seoseid, avastamist ja arutelu.

Kuna olen kirikuloolane, siis ei saa ma võitu kiusatusest tutvustada ajalugu. Sellised kogunemised said alguse 70ndate teises pooles Pärnus, kandes nime Haraka Instituut. Kõlav ja pisut hämmingut tekitav nimi tuli sellest, et mõttekaaslased kogunesid Joosep ja Aime Tammo kodus Haraka tänaval. Joosepi andmetel kasutas ta ise ülalmainitud nimetust esimest korda ilmselt 1978. aastal.

Sügaval stagna-ajal polnud neil kogunemistel tugevat struktuuri ega organiseeritust. Kõik põhines isiklikel suhetel ja ühisel huvil tegelda asjadega, mis olid kas taunitud või mida püüti ateistlikus ühiskonnas piirata-kontrollida. Esmalt süvendati piibliteadmisi ja homileetilisi oskusi, peagi olid teemad filosoofilis-teoloogilisemad – siinkirjutaja mäletab näiteks huvi Hans Küngi kirjatööde vastu.

Usuliste-kultuuriliste huvidega noori mehi püüdis Tammo koondada juba varem, olles Pärnu Immaanueli koguduse noortejuht. „Esimesel korral oli meid kolm – Toivo Pilli, Urmas Saard ja mina," kirjeldab ta septembris 1973. „See oli minu esimene katse noori [mehi] koondada."

Ehkki Haraka Instituut pakkus vestluskeskkonda just noortele meestele, ei olnud uksed suletud ka tüdrukutele. Regulaarseteks osalejateks olid lisaks eelnimetatutele veel Karl Pajusalu, Heigo Ritsbek, Herbert Murd, Neeme Ellermaa, Heiki Reila ja Eduard Kakko.

Kui Pilli ja Pajusalu asusid õppima Tartusse, viisid nad idee endiga kaasa ja korraldasid ülikoolilinnaski „instituudi" kogunemisi – seal liitus aktiivselt Tõnu Lehtsaar. Instituut korraldas mõne talvelaagri Tahkurannas, samuti suvelaagri Holstres, kus Tähti Lehtsaar püüdis osalejatele koorilaulugi õpetada – ehkki see jäi, ilmselt koori tagasihoidliku häälematerjali tõttu, ühekordseks katseks.

Niinimetatud instituudi traditsioon on elanud üle erinevaid aegu. Usulise vabaduse saabudes oli kõigil tegemist küllaga ja esialgne protesti motiiv polnud enam nii mõjus. Kõige järjekindlamalt hoidis ideed elus Joosep Tammo, kes sageli oma sünnipäeval korraldas ettekannete ja vestlusega koosviibimisi. Ta oli ja on veendunud, et mitteformaalsed sõpruskonnad on uute mõtete ja tugevate sidemete loomisel olulised. Ühesõnaga – need on kultuurifenomen.

Arutleva sõpruskonna ehk Haraka Instituudi taaselustumine talve- ja suvekohtumiste näol viimasel aastakümnel aga kõneleb sellest, et „midagi selles on"! Kokku on saadud Tartu Kolgata koguduse ruumides, samuti Viljandi baptistikirikus ja Nuutsaku puhkekeskuses. Lisaks veel Orajõel, Mustvee lähistel ja Setumaal.

Tuleb vist tõdeda, et vorm võib olla sama, kuid tähendus muutub. Praegune vaba arutelu ring on vähem kantud valitsevatele struktuuridele ja ideoloogiatele vastu astumise vajadusest. Või siiski? Igatahes on esiplaanil vajadus jagada mõtteid keskkonnas, kus puudub surve otsekohe lõplikke hinnanguid anda.

Nii nagu Jumal eraldas taeva maast ja tekkis kahe pooluse vaheline ruum, ja nii nagu mõned asjad sünnivad taeva all, ja mitte ilmtingimata maa peal, nii peab ka mõte saama liikuda; ta peab kohtuma teistsuguse ja harjumatuga. See hoiab vaimu värske. ■

▲ Tõrvas olid kohal „vanad veteranid", nagu Tammo, Pajusalu ja Lehtsaar, samuti Aldur Vunk, kui mainida vaid osa nimedest. Foto: Einike Pilli

NUUTSAKU OOTAB SIND

Hinnakiri

Peamaja 300€/ööpäev

Suur kämping 35€/ööpäev

Väiksed kämpingud 25€/ööpäev

Saun 50€/kord

Jalgrattalaenutus 4€/päev

Kanuulaenutus 5€/päev

Telkimine oma telgiga 4€/in ööpäev

Voodipesu rent 2€

Tehnika rent 20€

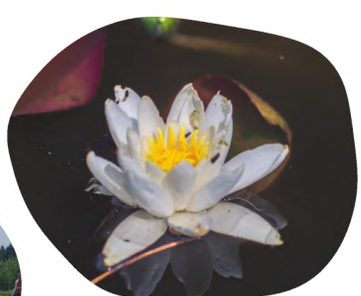

nuutsaku.ee

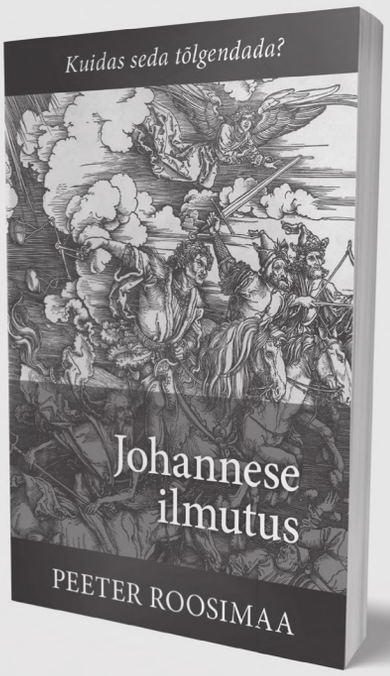

Johannese ilmutus – kas raamat tuleviku ennustamiseks?

Olen Ilmutusraamatusse alati suhtunud austuse ja aukartusega. Kohati hirmuäratavad nägemuspildid tekitavad segadust. On see kirjutatud eeskätt tollasele vastsündinud kristlikule kogudusele või räägib see kaugetest määratlemata aegadest tulevikus? Kas selles ilmutuses on aktuaalne sõnum ka tänasele ühiskonnale, minu kogukonnale, kogudusele, mulle? Nendele ja paljudele teistele küsimustele pakub vastuseid Peeter Roosimaa raamat „Johannese ilmutus. Kuidas seda tõlgendada?"Allika kirjastus 2017, 166 lehekülge.

Raamat kirjeldab lühidalt Ilmutusraamatu tekkelooga seonduvat ajastu tausta. Tõlgendamise põhimõtted ja erinevad seletusmeetodid aitavad mõista, miks on seda Piibli raamatut interpreteeritud erinevatel viisidel ja miks antud raamatu autor on mõtestanud seda lahti just selliselt, meile esitatud kujul.

Ilmutusraamatu ülesehituse tutvustus näitab raamatut mitte kui üksikute pildikeste kogumit, vaid kui ühtset tervikut. Autori sõnul ei leidu selles ühtegi mõtlematut lauset ega juhuslikku väljendit. Kasutatud on mitmesuguseid stiilivõtteid. Nende jälgimine on oluline sümbolite lahtimõtestamisel, sest näiliselt sama sümbol võib Ilmutusraamatu eri osades omada täiesti erinevat tähendust. Struktuurilt jaguneb Ilmutusraamat kaheks peaosaks. Esile tulevad seitsmeastmeliste nägemusridade omavahelised seosed.

Kui eelnev loob teatava taustainfo, siis Ilmutusraamatu kesksete teemade seletused aitavad nägemusi mõista detailsemalt. Kes on see, kelle ilmutust Johannes vahendab? Kus on kasutatud sümboleid ja kus tuleks sõnumit mõista sõna-sõnalt? Kirjad erinevatele kogudustele loovad ilmekad pildid tolleaegsetest linnadest ning samas võime leida sõnumi meie oma aega ja ellu. Nii on autor Sardese kogudusele öeldud sõnumit (Ilm 3:3.4) kommenteerinud järgmiselt: „Kristlased peavad olema valvsad oma vigade suhtes, aga nad peavad valvama ka oma tugevate külgede üle. /…/ Siiski ei ole ajastut ega olukorda, kus Jumala abiga ei saaks säilitada oma puhast südant."

Nii mõneski kohas annab raamat uudse vaatenurga. Paljudele meist on tuttav Jeesuse ütlus: „Ennäe, ma seisan ukse taga ja koputan" (Ilm 3:19). Olen korduvalt kuulnud selle kirjakoha tsiteerimist meeleparandust ja päästet vajava inimese kohta, kelle südamele Jeesus koputab. Autor toob välja, et see on hoopis pilt koguduse masendavast olukorrast. Minu silmade ette tõusis pilt asjatavast kogudusest, kes Jeesuse nimel teeb tähtsalt jumalariigi tööd, samas kui Jeesus on ukse taga ja koputab, et teda sisse lastaks. Ta on valmis pakkuma oma jumalikku elumuutvat osadust.

Huvitav on lugeda autori käsitlust kaosest ja kosmosest. Loomise juures andis Jumal algsele kaosele, tohuvabohule, käsud ja korraldused, mida tänapäeval nimetatakse loodusseadusteks. Jumala soov on, et inimene oleks tema kaastööline. Jumalast lahus ja iseseisvana langeb ta kaose mõju alla, väljapoole Jumala kaitsvat kätt. Ilmutusraamatus muutub kosmos jälle kaoseks. Ometi on selles suur lohutus ja kinnitus, et maailma tulevik ei ole antud ei kurjade inimeste ega kurjade jõudude kätte, vaid see on Jumala käes. Maailma lõppu ei määra mitte tuumariigid, vaid Jumal.

Kus Kristus hakkab valitsema, seal toimub ka kurjuse esiletulek. Kristus ise ei loo kurjust, kuid kurjus ei saa enam varjule jääda. Kurjus on kõige ohtlikum siis, kui seda ei tunta. Pattu tuleb tunnistada, tuua see avalikkuse ette. Siis on loota paranemist. Paranemine algab meeleparandusest. Kurjuse paljastamine ei ole mitte saatana, vaid Jumala töö.

Ilmutusraamat ei ole kirjutatud tuleviku ennustamiseks. See on pigem Issanda vaimulik sõnum oma kogudusele. Kuigi Ilmutusraamatus on nii mõndagi, mida käesoleva raamatu autor nimetab saladuseks, toob see peamise mõttena esile kogu Uue Testamendi tähtsa sõnumi: koos Kristusega saavutab Jumala rahvas oma täiuse.

- Iga deemonite väljaajamine on eelmaitse deemoniteta ühiskonnast.
- Iga pattude andestus on eelteade puhtast linnast.
- Iga leppimine on tükike vendlust taevas.
- Iga haige tervendamine signaliseerib midagi paradiisist.
- Iga Kristuse nimel kooselu on eelkogemus täiuslikust osadusest Jumalaga.

Ees on ootamas Jumala auriik, mida iseloomustavad Kristuse valitsus ja jumalikku täiust väljendav arv tuhat.

Raamatut lugesid Tiina Teppo ja Eevi Niinemets Rakke kogudusest, mõtted pani kirja Tiina.

BAPTIST WORLD ALLIANCE
Your Network to the World!

Baptisti Maailmaliidu seisukohavõtt põgenike küsimuses

Baptisti Maailmaliit (BWA) taaskinnitab piibellikku seisukohta põgenike, kaitsetute inimeste suhtes, kes sageli kannatavad oma usu tõttu.

Resolutsioonis, mis võeti vastu peakomitee koosolekul Vancouveris, Kanadas, juulis 2016, kutsub maailmaliit kõiki oma liikmesliite, kogudusi ja üksikkristlasi aktiivselt kasutama võimalusi teenimiseks ja tunnistamiseks viisil, mis kehastab piibellikku õpetust armastada võõrast (3Ms 19:18b) ja Jeesuse õpetust armastada ligimest nagu iseennast (Mt 22:37–40), et olla soolaks ja valguseks, ning edastada Issanda väärtusi meie kultuuris.

Lisaks julgustab resolutsioon „kristlasi isiklikult suhtlema põgenike ja pagulastega, lahkelt osutama Jumala armastust ja hoolivust, väljendades Jumala kõikehõlmavat headust, mis on ilmunud Jeesuses Kristuses."

Resolutsiooni valguses, mis võeti vastu pisut rohkem kui pool aastat tagasi, ja võttes arvesse varasemaid seisukohavõtte, mõistab maailmaliit hukka Ameerika Ühendriikide valitsuse hiljutised sammud väljastada täielik sisssesõidukeeld seitsme riigi kodanikele; näib, et need sammud on suunatud eelkõige pagulaste vastu ja piiravad eriti moslemite liikumist.

Need sammud mõjutavad juba praegu negatiivselt perekondi. See olukord takistab nende inimeste teenimistegevust, kes töötavad otseselt põgenikega, ja on tekitanud ettearvamatuid raskusi baptistide organisatsioonidele Ameerika Ühendriikides, näiteks seminaridele ja ülikoolidele, kus tudengite hulgas on inimesi nimetatud seitsmest riigist.

Kuigi maailmaliit möönab, et valitsusel on õigus luua ja hoida tingimusi, mis on vajalikud kodanike turvalisuseks, kaasneb sellega kiusatus järele anda hirmule ja kiirustades rakendada ekslikke juhiseid, millel on kaugele ulatuvad kahjulikud tagajärjed ja mis õõnestavad usuvabadust.

Me nõustume, et uus olukord pole tekkinud ootamatult ja on osaliselt reaktsioon nende seitsme riigi püsiprobleemidele. Me mõistame hukka ebaõigluse, millele ei ole vastu astutud, ja olukorrad, millel on lastud halveneda.

Me märgime, et Iraagis seisavad kristlased, jeziidid ja teised inimrühmad silmitsi Islamiriigi põhjustatud genotsiidiga. Viimase kümne aastaga on kristlaste osa Iraagi elanikkonnas langenud 1,5 miljonilt vähem kui 200 000 inimeseni.

Globaalne Põuaohu Eelhoiatusvõrgustik osutab, et Jeemenis on kõrgeim riskiaste näljahäda tekkimiseks.

Süüria on praegu maailma kõige keerulisem konflikti ja humanitaarkriisi piirkond; see on laastanud riigi, mis peab tulevikus tegelema trauma ja ülesehitustööga.

Baptistid, kõik kaaskristlased ja hea tahtega inimesed peavad töötama selle nimel, et muuta olukordi, mis sunnivad inimesi põgenema neist ja teistes riikidest; me peame tegutsema selleks, et valitseksid rahu, kooskõla ja õiglus.

Maailmaliit tunnustab baptiste Türgis, Jordaanias, Liibanonis, Saksamaal, Rootsis, Horvaatias, Serbias ja mujal, kes on ellu rakendanud piibellikku ülesannet seista kaitsetute poolel ja praktiseerida külalislahkust. Me toetame baptiste Ameerika Ühendriikides, kes ilmutavad lahkust ja pakuvad abi. (3. veebruar, 2017)

Tõlkinud Toivo Pilli

Neville Callami 10 BWA aastat

Baptisti Maailmaliidu (BWA) peasekretär Neville Callam lahkub ametist 31. detsembril 2017. Jamaikalane Callam on esimene must mees ja esimene globaalse Lõuna esindaja, kes on juhtinud baptistide ülemaailmset katusorganisatsiooni. Ta valiti ametisse Ghanas Accra linnas juulis 2007.

Callam külastas Eestit 11.–13. oktoobril 2013. EKB Liidu misjonikonverentsil Tartus tutvustas ta globaalset misjonivisiooni, rääkis toonase EELK peapiiskop Andres Põderiga kirikute omavahelisest koostööst, jutlustas Kalju ja Oleviste kirikutes ning kohtus Riigikogu aseesimehe Jüri Ratasega.

BWA asutab tema kümne aasta pikkuse viljaka teenimise meenutamiseks spetsiaalse fondi, toetamaks sidemete tugevdamist baptistide endi vahel ja teiste kirikutega. Sissemakseid Callami fondi saab teha aadressil: www.bwanet.org/give. ■

▲ Eestile lähim BWA konverents toimus Riias 1926.

Vastuseid aitavad leida psühholoogid ELERI ja VALDUR

ELERI JA VALDUR VASTAVAD III

Fotod: Merle Värv + erakogu

Tere, mure selline, et oleme abielus juba 8 aastat ja koos elanud 10 aastat. Meil on 3 toredat last (17, 12 ja 5aastane), kuid nüüd on olukord halvaks läinud. Viga on minus rohkem kui naises, kuna olen nii kontrolliv ja armukade. Kui me omavahel rääkima hakkame, siis ta ütleb, et tal on sein ees jne. Ma ei oska tal kuidagi tundeid uuesti üles soojendada ja teda õnnelikuks teha. Naine ütleb, et tal on tunnete asemel must auk. Äkki oskate meid aidata, et abielu päästa.

VALDUR: Esiteks pean mainima, et olete olnud väga tublid, kui olete koos 8 aastat abielus olnud ja selle jooksul kolm last üles kasvatanud, see on hea saavutus! Abielu võib olla väga suurepärane, aga liigne kontrollivus ja armukadedus tekitab kindlasti suhtes raskusi. Samas on tihti veelgi suurem probleem see, et inimesed ei saa ise aru, et nad on liiga kontrollivad või armukadedad. Probleemi eitamine tähendab, et sellega on praktiliselt võimatu tegeleda. Seega on hea näha, et oled mõistnud enda raskuskohti, ja tunnistad, et on vaja abi. See on esimene samm probleemi lahendamiseni ja hea suhte taastamiseni.

Kui suhet alustasite, siis oli midagi, mis teid mõlemaid teineteise juures köitis, meeldima ja armuma pani. Aja jooksul inimesed muutuvad. Meie harjumused, käitumismustrid ja ootused võivad muutuda ja armumine saab otsa. Usun, et tänapäeva ühiskonnas aetakse pidevalt segi armumine ja armastus. Tunded tulevad ja lähevad, aga armastus on midagi enamat kui keemiline reaktsioon ajus. Armastus on otsus, mida toetavad teod ja saadavad tunded. Piiblist me leiame, mis oli suurim armastuse otsus inimkonna ajaloos. See oli Jeesuse otsus surra kõikide inimeste eest, sest ta armastas meid nii väga (Jh 3:16).

Armastuse laiemalt mõistmine aitab meil ka teie probleemi uues valguses näha. Me ei saa otseselt kontrollida teise inimese tundeid meie suhtes, kuid meie võimalus on teha armastuse tegusid oma abikaasale. Suhte algul, kui inimesed on armunud, siis nad märkavad oma kaaslase vajadusi, pühendavad teisele palju aega, tekitavad romantilise õhkkonna ja kuulavad tähelepanelikult ja mõistvalt, mida teine neile rääkis. Selleks, et tunded uuesti tekiksid, on vaja uuesti teha neid armastuse tegusid. Sealjuures on väga oluline mõista, mis on abikaasa peamine armastuse keel. Kui tood naisele pidevalt kingitusi, aga tundub, et talle see eriti korda ei lähe, siis võib-olla ootab naine hoopis, et veedaksid temaga kahekesi aega. Või peseksid nõud ära ja viiksid oma haisvad sokid pesumasinasse. Soovitan osta või laenata Gary Chapmani raamat „Armastuse 5 keelt", mis sellest teemast väga hästi räägib. Kui oled mõistnud, millised on sinu abikaasa peamised armastuse keeled, siis saad mõelda viise, kuidas temale sobivaimal kujul armastust avaldada. Usun, et seda tehes teatud aja jooksul, on väga tõenäoline, et jahtunud tunded saavad uuesti lõkkele puhutud.

ELERI: Oled suure sammu lahenduse leidmiseks teinud – otsinud abi! Tihtipeale ei taheta probleeme üldse tunnistada. Ühe vastusega on ilmselt raske leida lahendust, aga ehk tekivad mõned uued mõtted. Iseenda abielus olen näinud, et palju on abiks palvetamine. See häälestab sind õigesti olukorraga silmitsi seisma ja võtab ära suure koorma, sest sa tead, et lõpuks on kõik Jumala kontrolli all. Tema annab sulle õigeid sõnu õigel ajal! Usu sellesse. Lisaks arvan, et on oluline, et tõsistest asjadest rääkimiseks leitakse selleks õige aeg ja koht. Olulistel teemadel vestlemine on raske, kui inimesel on kiire, lapsed on juures või ollakse väga väsinud pärast tööd. Hea oleks leppida kokku kindel aeg. Vestluses võiks lasta teisel osapoolel ära rääkida oma mõtted, vahele segamata ja süüdistamata. Võid küsida, et kui ta saaks midagi teie suhtes muuta, siis mis see oleks? Samuti mõtle, mis on 10 aasta jooksul muutunud sinus või teie suhtes? Mis oli siis teisiti? Mainisid, et oled armukade. Võiksid oma peas või kirjalikult teha tabeli, kas armukadeduse mõtted on subjektiivsed või suudad neid faktipõhiselt tõestada. Vahel on hea ka lihtsalt koos midagi teha. Minge matkama, lemmikrestorani sööma, tuletage meelde vanu aegu, kui teil oli koos hea. Koos ajaveetmine lähendab! Üldiselt arvan, et suhtes on olulisel kohal eelkõige suhtlemine ja vastastikune usaldus. Kui suhtlemisel on sein ees, siis tuleb ehk anda natukene aega või siis, nagu eelnevalt mainisin, lasta teisel osapoolel näiteks kokku leppida aeg, millal ta on valmis seda tegema. Usun, et probleem on lahendatav – kui mitte inimlike jõududega, siis Jumala abiga kindlasti! ■

Kui teil on küsimusi, millele soovite samamoodi vastust, siis saatke need julgelt aadressile nouanne@teek.ee ja need saavad omakorda juba jumalakartlikele psühholoogidele edasi saadetud – ehk isegi järgmises Teekäija numbris vastatud!

Seminarihoone Annemõisa 8 tulevik

EKB Liidule kuuluvat hoonet Tartus, Annemõisa 8, haldab Valduste OÜ. Ühe katuse all asuvad Kõrgem Usuteaduslik Seminar, raamatukogu, Liidu arhiiv, Valduste OÜ, Sõbralt Sõbrale kauplus, siin tegutsevad kolm kogudust, Kristlik Pereraadio, Puhhi lasteaed, Anna Edasi, üürikorterid, ühiselamu ja külalistetoad pakuvad majutust mitmekümnele inimesele.

1994. aastal seminari õppetööks valminud hoone nõuab täna pidevat remonti. Seminariõpe on sessioonipõhine, s.t klassiruume vajatakse vaid ühel nädalal kuus, Liit ise kasutab kogu hoonest vaid kolmandikku ja ülejäänud majaosa nõuab pidevat tööd selle väljarentimisel.

Vanematekogu veebruarikuu töökoosolekul olid päevakorral hoone arengustsenaariumid. Arutati järgnevaid ettepanekuid: renoveerida hoone (kuid selle eelarve tuleks ebamõistlikult suur), viia seminar tagasi oma sünnipaika – Keilasse (kus saaks kasutada koguduse kõrvalhoonet), müüa hoone ja otsida või ehitada vajadustele vastav kaasaegne (multifunktsionaalne) hoone Tartus või Tallinnas. Kaks esimest varianti välistati. Samas otsustati lubada Liidu juhatusel alustada aeganõudva müümisprotsessi ettevalmistamist ja uue maja soetamise võimaluste uurimist. ■

Meeste osadushommikut uudistamas / Laura Jõgar, Tartu Salemi kogudus

Detsembrist 2016 on Tartu Salemi koguduses igal kolmapäeva hommikul kell 7.00 toimunud meeste osadushommik. Sarnane tegevus oli seal ka aastaid tagasi, kuid see jäi tookord ajapikku soiku, kuni pastor Urmas Roosimaa selle nüüd taaselustas.

Mina kui ajakirjanik käisin seda osadushommikut 1. märtsil uudistamas. Minu kohaleilmumine tekitas küll üksjagu imestust, kuid võin öelda, et vennad on täitsa külalislahked. Kui tollel hetkel oli tähelepanu minule koondunud, siis kõrbes küll puder veidi põhja, kuid see ei seganud kedagi – puder maitses kõigile hästi.

Ametlik osa algaski hommikusöögi söömisega. See on ürituse lisaboonus, kuid kõige väärtuslikum on seal siiski meeste ühine osadus. Kõigepealt räägiti erinevatel aktuaalsetel teemadel: kõik said oma arvamust avaldada, öelda välja, mis südamel. Seejärel loeti koos Piiblit: psalme ja õpetussõnu ning siis arutleti kuuldu üle, püüti seda seostada tänapäevaga ja arutleti, mida sellest tarkusest saaks endaga kaasa võtta ning oma ellu rakendada. Seekord oli märksõnaks libekeelsus. Lõpuks oldi ühiselt palves – usaldati üheskoos kõik mured ja rõõmud Jumala kätte – ning siis oldi valmis minema vastu sellele päevale, kes kooli, kes tööle.

Kokku oli tulnud kümmekond venda, kes olid valmis ühise osaduse nimel vara ärkama ja kirikusse tulema, et olla koos teiste vendadega osaduses ning üheskoos palvetada. Tore oli näha, et esindatud olid erinevad põlvkonnad, sest kogudus on üks pere, kus on oluline, et nooremad inimesed saaksid vanematest eeskuju võtta. Kuulsin ka, et kui mõnel neist osadushommikul osalejatest on veidi keeruline vara ärgata ja sinna kohale jõuda, siis on neil mõni ligimene, kes neid selles toetab: keda äratab isa ja kutsub kaasa, kellele tuletab naine meelde, et on ju kesknädala hommik. Veendusin, et meeste osadushommik on nende jaoks väga väärtuslik aeg, ning usun, et see on nende jaoks parim viis, kuidas oma muidu argist kolmapäeva alustada. ■

Foto: Ermo Jürma

Radikaalse reformatsiooni kännumurdjate pärand III

■ Andres Saumets, Kaitseväe Ühendatud Õppeasutuste peatoimetaja ja Elva baptistikoguduse liige

Algus jaanuari Teekäijas

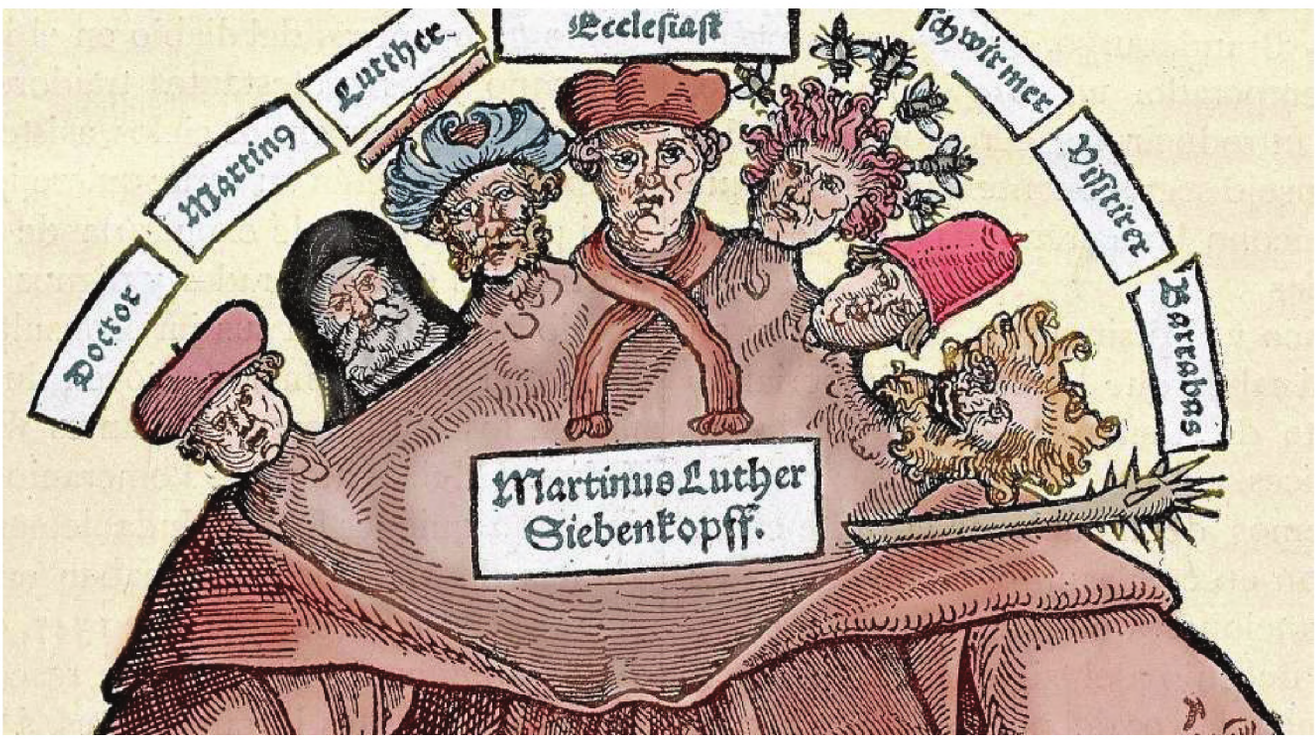

▲ Karikatuur 16. saj, milles Lutheri vastased püüdsid esile tuua tema vastuolulist olemust. Seitsmepealine Martinus Luther: doktor, ekklesiast, usumäratseja, visiteerija, Barrabas. *Allikas: https://www.kristeligt-dagblad.dk/kirke-tro/reformationen-skabte-satirisk-kultur.*

Enne, kui tutvume lähemalt radikaalse reformatsiooni olulisemate tunnuste ja esindajatega, tuleks teha mõned üldistused „peavoolu reformaatorite" teemal, mis aitavad paremini mõista *radikaalsete reformaatorite alternatiivsust*. Peale selle, et reformatoorne teoloogia keskendus Kristusele, usule ja Pühakirjale ning tekkis opositsioon skolastika ja paavstlusega, ühendas reformaatoreid ka see, et nad hindasid kõrgelt jutlustamist „korra kohaselt" ametisse seatud vaimulike poolt. Nii võitlesid nad vahetu vaimujuhtimise ja karismaatiliste ilmikjutlustajate vastu.

Samuti hoidsid „peavoolu reformaatorid" eesotsas Lutheriga kinni lasteristimise hädavajalikkusest ja väärtustasid varakiriklikke õpetuslikke otsuseid ja usutunnistusi, andes neile Pühakirjast kinnitust leidnud teoloogilise ja kirikuvalitsusliku tähenduse. Erinevalt radikaalse reformatsiooni esindajatest polnud nende tegevuse keskmes „kiriku" institutsionaalne tüüp, vaid siiski konstruktiivne koostöö end reformatsioonile avanud poliitilise ülikkonnaga.

Usule, õigemini ristimisele rajatud *kõigi usklike üleüldine preesterlus* põhjendas kristlike linnavõimude ja maaisandate kohustust oma alamate hingeõndsuse pärast hoolt kanda ning likvideerida ilminguid, mille puhul arvati, et need on õndsusele takistuseks. Peavoolu reformaatorite jaoks oli ühiskond, elukutse, Jumala poolt antud seisus, igasugune sotsiaalse ja poliitilise elu kord ilma alternatiivideta ainus ja tegelik koht, kus kristlane sai oma kristlaseks olemist praktiseerida ja kujundada. Ei klooster ega usuline väikerühm või enesesse süüvinud vaimulikmüstiline maailmast eraldumine, vaid maailma jaatamine Jumala loominguna ning selles toimivad sidemed ja väljakutsed moodustasid üldreformatoorse arusaama kohaselt kristliku eksistentsi raamid.

> Peavoolu reformaatorite jaoks oli ühiskond, elukutse, Jumala poolt antud seisus ainus ja tegelik koht, kus inimene sai oma kristlaseks olemist praktiseerida.

Reformatsioon rajaneb niisiis spetsiifilisel Jumala- ja maailmamõistmisel, mis mõistab loodud maailma, looduse ja kultuuri korda sellise raamistikuna, milles üksik või osaduses elav inimene suudab Piibli abil Jumala tahte ära tunda ja sellele vastavalt elada. Õigemini

jookseb ta oma inimlike pingutustega karile ja tajub nõnda oma sõltuvust Jumala armulepitusest Kristuses.

Vastavalt sotsiaalsele ja poliitilisele kontekstile, milles reformaatorid tegutsesid, võib eristada *territoriaal-* ja *linnareformaatoreid*. Oma positiivse suhtumisega linna või territooriumi ülikkonda kui kiriklike muutmisprotsesside seaduslikesse kandjatesse erinevad linna- ja territoriaalreformaatorid põhimõtteliselt *radikaalsete reformaatorite ilmikkristlik-separatistlikust* kontseptsioonist. Viimases kritiseeriti või koguni eitati ülikkonna poliitilise ameti ja kristlaseks olemise ühildamist ning ordineeritud ja õpetatud professionaalset vaimulikkonda.

Territoriaalreformaatorite tüübi peamiseks esindajaks ja kujundajaks on olnud *Wittenbergi ülikooli professorid*, ennekõike Luther, Melanchtchon ja Bugenhagen. Nendest said mentorid ulatuslikule reformatoorsele vaimulikkonnale. Enamik Põhja- ja Ida-Euroopa peavoolu reformaatoritest olid Wittenbergi ülikooli tudengid ning eelkõige Lutheri ja Melanchthoni mõju all. Just Wittenbergi ülikooli tähendus territoriaalsete reformatsioonide esimeste juhtide intellektuaalsele ja sotsiaalsele kujunemisele on olnud tähelepanuväärne. Alates 16. saj keskpaigast võttis prantsuskeelses Šveitsis asunud Genfi „reformatsioonikeskus" kalvinismi rahvusvahelises levikus ja kujundamises, vaimulike juhtide väljaõppes ja ulatuslik kommunikatsioonivõrgustiku rajamises enda kanda sarnase funktsiooni, nagu see oli Wittenbergi ülikoolil olnud alates 1520. aastatest.

Wittenbergi reformaatorid vahendasid ülikkonnale vastavalt nõudlusele reformatoorselt haritud ülikoolikasvandikke, kes siis koha peal reformatsiooniprotsessi ellu viisid, toetudes üldjuhul oma õpetajate arusaamadele ja tegutsemisviisidele või täites konkreetselt neilt saadud ülesandeid. Ordinatsioonid, mida Wittenbergi ülikoolis teostas tavaliselt teoloogiaprofessori ja superintendendina tegutsenud Bugenhagen, olid selgelt territooriume ületava tähendusega ning pakkusid teistele luterlikele linnadele ja maadele nende ordinatsiooniprakti kaja liturgilis-teoloogilist mudelit. Wittenbergi reformaatorid tegutsesid vürstide ja linnavõimude nõunikena ning osalesid õpetuslikes ja kirikukorda puudutavates küsimustes autoriteetsete ekspertidena vahetult või kaudselt paljudes territoriaal- ja linnareformatsioonide protsessides.

Maaisandalike territoriaalreformatsioonide elluviijaid – erinevalt Ülem-Saksa ja Šveitsi linnareformaatoritest – kutsus tavaliselt koha peale maaisand, niisiis ei olnud nad eri põhjustel käivitunud reformatoorse liikumise kohalikud vaimulikud liidrid, vaid tegutsesid ülikkondlike reformatsioonihuvide esindajatena. Ka sellised silmapaistvad linnareformaatorid nagu Bucer, Osiander või Brenz täitsid hiljem taolisi „reformatsioonikomissari" ülesandeid. Toetudes selliste erivolitustega isikute kogemustele, mainele ja sõltumatusele kohalikest oludest, oli võimalik kiriklikud piirkonnad põhjalikult ümber korraldada. Tavaliselt lahkusid nad pärast reformatoorsete meetmete rakendamist linnast või piirkonnast ja naasid oma varasematele ametikohtadele, kuid jäid „reformeeritud" kirikute ning nende pastorite ja ülikutega ka edaspidi seotuks.

Tähtsaimad *Ülem-Saksa* ja *Šveitsi linnareformaatorite* tüübi esindajad, nagu Bucer, Zwingli, Bullinger, Brenz, Oekolampadius ja Calvin, ei õppinud Wittenbergis ja neil puudusid isiklikud sidemed Lutheriga, kelle mõtetega tutvuti kirjalikul teel. Mõned ülemsaksa linnareformaatorid (Bucer, Brenz) olid osalenud Lutheri kuulajatena Heidelbergi disputatsioonil. Seal sattusid nad tema mõju alla ning neist said reformatoorse liikumise toetajad, kuigi neis säilisid ka humanistlikud mõjud. Ülem-Saksa ja Šveitsi linnareformaatorite areng kulges võrreldes territoriaalreformaatoritega üldiselt Lutherist sõltumatult ja ilma nende ülikoolide selge toetuseta, kus nad olid õppinud (eelkõige Freiburg, Heidelberg ja Basel). Iseloomulikuks jooneks oli teoloogiliste teadmiste ja kogemuste aktiivne omavaheline vahetamine. Nende reformatoorse tegevuse ametlikuks lähtealuseks olid linnapastorite ametikohad. Aktiivne suhtlemine oma kogudustega, seotus linnakodanike sotsiaalse ja vaimse eluga ning regulaarne kohustus jutlustada mõjutas nende teoloogiat.

> Wittenbergi ülikooli tähendus territoriaalsete reformatsioonide juhtide kujunemisele on olnud tähelepanuväärne.

▲ Reformatsiooni viis hüüdlauset: üksnes armust, üksnes usust, üksnes Kristuse läbi, üksnes Pühakiri, üksnes Jumalale olgu au. Allikas: *http://thesubversivechristian.blogspot.com.ee/2012_10_01_archive.html.*

Kui Luther võlgnes oma positsiooni ja mõjuvõimu püsimise ning kasvu eest tänu eelkõige oma ülikooli ja mõjuvõimsa maaisanda toetusele, siis Ülem-Saksa-Šveitsi linnareformaatorite jaoks oli kõige olulisem koguduste toetus, sest just nende hoolde usaldatud inimesed olid reformatsiooni peamised edasiviijad. Linnareformaatoritel tuli linna sotsiaalses ja poliitilises konfliktiolukorras vajalik vaimulik autoriteet esmalt ise saavutada. Linnareformaatorite eriline ülesanne oli tegutseda vahendajatena koguduste ja linna ülikkonna vahel. Kõrgema, sh teoloogilise hariduse kasvav väärtustamine linnade kontekstis soodustas linnareformaatorite aktsepteerimist koguduste ja linna ülikkonna silmis. Linnareformaatorite ühistest kokkusaamistest, kus võisid osaleda ka ilmikud, tekkisid Piibli kommenteerimise traditsioonid, mis erinesid sootuks wittenberglaste omast. Linnades viljeletud reformatsiooniteoloogia iseärasused olid seotud spetsiifilise linliku elu- ja sotsiaalruumiga, nt kiriku nähtava kuju eriline rõhutamine, õhtusöömaaja osadust loovad ja osadusele kohustuslikud elemendid, kirikukari ehk vaimuliku karjase distsiplinaarvõim ja -praktika oma karja üle kui kogudusliku puhastumise ja pühitsuse väljend ning vahend.

Järgneb aprilli Teekäijas

Hoone innustab kogudust ja õnnistab kogukonda

■ Teekäija küsimustele vastasid Rakvere Karmeli uusehituse projektimeeskonna juht Madis Pikat, finantsjuht Meelis Einstein ja pastor Gunnar Kotiesen.

▲ Oleme selgelt mõistnud, et hoone ei saa kunagi olla eesmärk, vaid vahend – tööriist inimestele hea sõnumi paremaks kuulutamiseks!

Millal sündis ehitamise idee ja kuidas kogudus/kogukond selle omaks võttis?

Kogudus tähistab kevadel 123. aastapäeva. Algus oli nii nagu ikka, kohtuti kodudes ja väikestes kogunemispaikades. 1902. aastal avati tänutundega oma esimene palvela. Jumala armu läbi jäi see peale paari aastakümmet taas üsna kitsaks, nii et möödunud sajandi kahekümnendatel aastatel hakati taas unistama uuest hoonest.

Teine hoone on tänaseks teeninud kogudust üle 80 aasta. Oleme nende võimaluste eest Jumalale ja eelkäijatele väga tänulikud. Samas on see nüüdseks amortiseerunud, aga mis eriti keeruline (ja samas rõõmustav), väga kitsaks jäänud.

Seetõttu oleme viis aastat kaalunud erinevaid võimalusi ja pakkumisi, kuidas sellel teemal edasi liikuda. 2015. aastal jõudsime peale palvetamist, koguduse liikmetega arutlemist ja renoveerimis/ehituskalkulatsioonide tegemist otsuseni, et ainus mõistlik samm on ehitada uus hoone.

Oleme koguduse juhatuse ja ehitusmeeskonnaga Karmeli liikmes- ja sõpruskonnale väga tänulikud suure usalduslikkuse ja kaaspanustamise eest!

Millised võtmesammud tuleb ehitamiseni jõudmiseks läbi käia?

Jeesus ise õpetas, et enne „torni ehitamist" tuleb maha istuda ja plaani pidada, et alustatu lõpule viia. Nii tegime ka meie.

Ehitamise protsessiga alustamiseks oli oluline kaardistada parima arusaama ja tunnetuse alusel meie tuleviku vajadused. See oli meie jaoks täiesti uus väljakutse – mõtestada ennast läbi hoone. Milliseks me kasvame? Kelleks me kasvame? Vaid need vastused annavad sisendi teemale, milliseid ruume me vajame.

Seejärel oli tarvis eskiisprojekti, mille alusel saime algatada detailplaneeringu. Kuna krunt asub miljööväärtuslikus piirkonnas, oli meie ainsaks võimaluseks kuulutada välja arhitektuurikonkurss, mille tegime koostöös Rakvere peaarhitektiga. Ühest küljest oli kogu konkurss seotud kuludega, kuid teisalt aitas see meil hoopis paremini mõtestada ja sõnastada oma vajadusi ning märgata ka oluliselt innovatiivsemaid lahendusi.

Arhitektuurikonkursi lõppedes kutsus linnaarhitekt kokku oma ala spetsialistid, kes aitasid meil välja valida parima lahendi.

Nüüdseks (2017. a veebruari lõpus), kui detailplaneering on kinnitatud, hakkab arhitekt tegelema eelprojektiga, millele järgnevad põhiprojekti ja ehitusprojekti staadiumid. Samuti on tarvis taotleda lammutus- ja ehitusluba. Seejärel tuleb läbi viia ehitushange ja sõlmida töövõtuleping, mille eelduseks on rahalise katte olemasolu.

Mida võimaldab sihtasutus?

Uus Testament kasutab terminit „hea majapidaja" ja esitab oma kogudusele väljakutse selleks olla. Just sellest lähtuvalt kaalusime, millises juriidilises vormis on meil täna parim hoone ehitamist korraldada ja valmimisjärgselt majandada nii, et suurepärastest võimalustest ei saaks ühel hetkel suuremahulist koormat. Peale konsultatsioone spetsialistidega jõudsime otsuseni luua Sihtasutus Rakvere Karmeli Kirik.

Kehtivas õigusruumis maksavad käibemaksu lõpptarbijad, aga majandustegevus, kaupade või teenuste ost ja müük on käibemaksuvaba, ettevõtja saab selle tagasi küsida. Kui sihtasutus ehitab kiriku hoone ja hakkab seda välja rentima, sealhulgas ka kogudusele, siis saab ta ehituse kuludelt käibemaksutagastuse. See on suur võit just ehitamise ajal, kui kulud on kõige kõrgemad. Hiljem ruume välja rentides tuleb rentnikul arved koos käibemaksuga maksta, sõltuvalt sellest, kui palju renditakse. Sihtasutuse loomise otsuse aluseks tehtud majandusanalüüs näitab, et selline majandamine on igati korrektne ja seaduslik ning samas ka kogudusele kasulik.

◀ Laias laastus on uue hoone mahud jagatud neljaks: teenistuste ja konverentsikeskus, kohtumiste- ja kohvikuala, noorsookeskus ja pastoraat.

Rahaliselt on võimalik panustada: Rakvere Karmeli koguduse arveldusarvele SEB EE171010502001278002 või Sihtasutus Rakvere Karmeli Kirik arveldusarvele SEB EE851010220253468227.

Ehitusalast infot on võimalik leida meie kodulehelt www.karmel.ee.

Millised said põhinõuded projektile?

Enne „torni ehitust" istusime palju koos ja arutlesime erinevaid lahendeid. Kutsusime appi mitmete valdkondade inimesi ja palusime nende hinnanguid meie kavadele. Seeläbi sõnastasime eesmärgi: kaasaegne, multifunktsionaalne hoone, mis täidaks koguduse tänaseid ja perspektiivseid vajadusi, s.o jumalateenistused + eri vanusegruppidele suunatud üritused ning konverentsi & kontserdi funktsionaalsus kuni kolmesajale inimesele.

Olulised on mitmeotstarbelised ruumilahendused, mis võimaldaksid mõistliku suurusega ruume erineval otstarbel kombineerituna kasutada. Täiendavad märksõnad olid veel: vajaduspõhine funktsionaalsus, mõistlikud ehituskulud, optimaalsed ekspluatatsioonikulud, matt-akustika.

Kui suur on eelarve? Kas võtate ka pangalaenu?

Esialgse arvestuse järgi on eelarve 1–1,2 miljonit eurot. Ühest küljest on sellise summa kokkusaamine muidugi paras väljakutse. Teisalt oleme näinud Jumala suurt imet ja see on andnud palju julgust. Juba suhteliselt lühikese ajaga oleme saanud mitmeid koostööpartnereid nii oma koguduse liikmete hulgast kui ka äriinimeste seast Eestist ja isegi välismaalt. Meid on väga julgustanud, et mitmed ettevõtjad väljaspool kirikuringkonda on avaldanud ise soovi olla osa meie usuprojektist. Ja kui vahel tahamegi eestlasliku skeptilisusega öelda, et „hea mees, kes lubabki", siis mitmed annetajad on oma sõnad ka kohe teoks teinud.

Selleks et aidata inimestel ja ka ettevõtjatel suuremate projektide jaoks raha andmist pikemalt planeerida, oleme vormistanud mõlemalt poolt allkirjastatud toetusotsuseid, kus on kirjas, mis ajal ja kui palju on nad valmis rahaliselt panustama. Toetuste kogumise periood on praegu 2016–2018. Kavatseme ka laenu võtta EKB Liidu ehitusfondist.

Jumal on meile eriti armuline olnud, nii et koos kokkulepitud laenuga on praegu juba üle poole eelarvest koos! Hea sõnum on, et veel saab uue kiriku ehituse toetajatega liituda :)

(Võidu)projekti põgus tutvustus – kolme bloki kirjeldus

Arhitektuurikonkursi lõppvooru jõudis kolm tööd, millest võitjaks tunnistati Eestis tuntud Arhitektuuribüroo Luhse & Tuhal (kirikuringkonna jaoks ehk tuntuim hoone on nende poolt vormitud Pirita kloostri uus osa).

Kuna linna ettekirjutus sätestab, et uus hoone peab sobituma praegusesse olustikku, oli võidutöö kontseptsioon, võrreldes teistega, kõige paremini lahendatud. Meie poolt soovitud aktiivne kasutuspind paigutati justkui kolme erinevasse mahtu, nii et ei tekkinud „suurt kuubikut".

Võidutöö lõplik arhitektuurne kavand valmib mõne kuu jooksul. Kuna järgmiste sammude tegemiseks oli vaja detailplaneeringu kinnitust, ei tahtnud me lahendusega enne edasi liikuda, kui see etapp sai läbitud.

Kes/kaua ehitaks? Millal nurgakivi? Kaua peate lehtmajades elama?

Meie soov ja jõupingutused on suunatud nii, et võiksime 2017. aasta lõpus või 2018. algul kuulutada välja ehitushanke ning astuda seejärel sobiva pakkumise tegijaga aktiivsesse ehitusprotsessi. Ehituse kestvuseks koos vana hoone lammutamisega oleme planeerinud perioodi aprill – november 2018, s.o umbes 8 kuud.

Ikka ja jälle on küsitud, kus ja kuidas sel ajal kogudus toimib. Kuigi meil ei ole hetkel veel 100% teadmist, võime rõõmuga öelda, et mitmest kohast on „maad kuulatud" ja „avatud uksi" on hetkel piisavalt.

Kokkuvõtteks:

Täname kõiki, kes on südamega meie uutele väljakutsetele kaasa elamas nii eestpalves, toetavas sõnas kui ka rahaliselt panustades. Kutsume lisaks üles kandma Karmeli kogudust palvetes, et eelolevatel aegadel meie fookus vahenditele ei libiseks, vaid võiksime olla jätkuvalt tulised, Jumalat ja inimesi armastav Kristuse kogudus. ■

Juudi rahvamuusika ansambel Keshet

Serhiy Kravchenko (tõlge vene keelest Kristi Jörberg)

MTÜ Iisraeli Sõbrad
www.keshet.ee
Facebook: keshet.tartu
Reg.nr. 80051023
IBAN: EE692200221015742297
SWIFT kood/BIC: HABAEE2X

Šiauliai, Leedu, 2006.

„Tröstige, tröstige minu rahvast, ütleb teie Jumal" (Js 40:1).

Muusikalise grupi Keshet (heebrea keeles vikerkaar) ajalugu kestab juba kaks aastakümmet. Kõik algas 1993. aastal Tartus. Noori kristlastest muusikuid ajendas looma just sellise helikeelega ansamblit sisemine kutse, Jumala sõna kõnetas.

See oli unustamatu kogemus, eriline ajahetk. Nägime suurt hulka juute endisest Nõukogude Liidust tagasi pöördumas oma esiisade maale. Sündmused, mis siis aset leidsid, osutasid igivanadele prohveteeringutele, mis puudutasid juutide tagasipöördumist „põhjamaalt" (Jr 16:15). Läbi muusikalise tegevuse, ühendatud armastuses Iisraeli vastu, soovisime selles osaleda. Selgeks õpiti heebreakeelsed laulud, juudi rahvatantsud, ansambli koosseisu kuulusid erinevad instrumendid: kitarr, flööt, viiul, löökpillid. Esimene ülesastumine ansamblina toimus 14. mail 1994. aastal Tartus Saksa Instituudis, kohale tuli sadakond kuulajat.

Jeremija 16:16 räägitakse kalameestest, keda Jumal saadab laialipillutatud rahva juurde. Selles kirjakohas nägime äkki iseennast. Järgnesid viljakad koostööaastad Juudi Agentuuri Sohnut ja kristliku heategevusorganisatsiooniga Operatsioon Jabotinsky, aidates juute tagasi pöörduda Iisraeli. Mõtleme tänutundega möödunud ajale ja sellele, mida Jumal on teinud erinevates riikides läbi Kesheti kontserttuuride 23 tegutsemisaasta jooksul.

Kuid kõige olulisem on olla selles, mida Jumal teeb täna! Teame kindlalt, et Jumal on meid kutsunud teenima tema rahvast Iisraelis. „Rääkige Jeruusalemma meele järgi ja kuulutage temale…" (Js 40:2). Täna on uksed avanemas meie jaoks Iisraelis. Apostel Paulus ütles: „Ma küsin siis: Kas nad on komistanud, et nad kukuksid? Mitte sugugi! Vaid nende väärsammu tõttu on paganatele osaks saanud pääste, et teha Iisraeli lapsi kiivaks" (Rm 11:11). Keshet on instrumendiks Jumala käes, et tunnistada tema armu Jeesuses Kristuses kogu Iisraelile! Aastate jooksul on Jumal meid valmistanud selleks teenistuseks.

Keshetit tuntakse nii Eestis kui ka väljaspool juudi muusika autentse esitajana, seda nii ajaloolis-kultuurilises kui muusikalises mõttes.

Ansambli 22 tegutsemisaasta jooksul on antud sadu kontserte Eestis, Soomes, Rootsis, Norras, Lätis, Leedus, Venemaal, Iisraelis, Moldovas, Ukrainas, Brasiilias, Gibraltaril.

Keshet on teinud koostööd Iisraeli suursaadikute ja suursaatkondadega nii Soomes, Lätis, Leedus kui ka Ukrainas.

Heades suhetes ollakse mitmete juudi organisatsioonide ja kogukondadega Eestis, Iisraelis, samuti endise Nõukogude Liidu maades, kelle üritusi ja pühasid on ansambel muusikaga sisustanud.

Ansambel esines 2005. aastal Eesti ja Iisraeli presidentide ja delegatsioonide ametliku kohtumise pidulikul vastuvõtul Kadrioru lossis.

Keshet on välja andnud kaks plaati – Shiro Shel Aba (1997), The Story (2005).

Eelmisel sügisel sai selgeks, et tuleb astuda järgmine samm – sõita kogu grupiga Iisraeli, et laulda seal juutidele, ja eriti neile, kes on üle elanud holokausti. Esimene reis, mille soovime korraldada Kesheti poolt loodud mittetulundusühingu Iisraeli Sõbrad kaudu, toimub 20.–27. märtsil sel aastal. Esinemiste ajad ja kohad on juba kokku lepitud. Kristuse kogudusel Eestis on võimalus meid toetada nii palvetes kui ka finantsidega, et saaksime olla õnnistuseks ja Jumala armu tunnistajateks kogu Iisraeli jaoks.

Ansambli koosseis:

Kunstilised juhid: Serhiy & Liudmyla Kravchenko

Klahvpillid: Matis Metsala

Viiul: Liudmyla Kravchenko

Trompet/flügelhorn/šofar: Mihkel Metsala

Klarnet/saksofon: Martin Kuusk

Kontrabass: Tõnis Teras

Kitarr: Serhiy Kravchenko

Löökpillid: Aleksandra Kremenetski

Lauljad: Serhiy & Liudmyla Kravchenko, Kristi Jörberg, Eve Toomiste

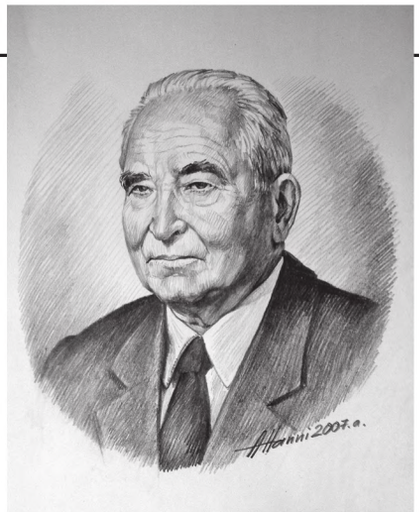

In memoriam

JAAN HANNI

12.10.1927 – 21.02.2017

Jaan Hanni sündis Viljandi maakonnas Võisiku vallas, Kastre mõisa tööliste ja talurentnike Kristjan ja Elise Hanni (Anijärv) seitsmenda lapsena.

Jaan kasvas üles Tartu maakonnas Võnnu vallas. 3. juulil 1943 sai ta Jumala lapseks ja juba järgmisel pühapäeval andis ta Võnnu koguduse kantslis oma esimese tunnistuse. Järgmisel kuul ristis Artur Eiman teda Emajões. 1946. a abiellus ta Võnnu koguduse liikme Elfriede Kanguriga, kellega Jaan elas tema surmani 1991. Tartus sündisid neile kaks tütart, Liidia ja Aili-Malle.

1948. a asus Jaan tööle Tartu Kammivabrikusse ja aasta hiljem sai temast Tartu Salemi koguduse diakon.

1953. a valiti J. Hanni Valga Baptistikoguduse presbüteriks. Seal oli ta koguduse vanemaks üheksa aastat. Valgas sündisid neile kaks poega, Johannes ja Kalju.

1962. a sai J. Hannist 22 aastaks Kohtla-Järve Saaroni Baptistikoguduse vanem. Kohtla-Järvel sündis neile kaks poega, Tarmo ja Aarne.

1991. a abiellus Jaan Valga Betaania koguduse liikme Virve Aabiga. Ühiselu lõppes Virve surmaga 2015.

J. Hannil ei olnud rahulikku elu. Pärast sõda suunati ta parteikooli, kus valmistati ette Eesti NSV tippjuhte. Kui ta seal silmapaistva õpilasena järsku karjäärist loobus ja sai avalikuks, et tegemist on koguni vaimulikuga, tehti temast riigireetur nr 1. Järgnesid kestev tagakius ja laimukampaaniad tema isiku ja isegi perekonna vastu.

EKB Liidus meenutatakse J. Hannit palvelate ümberehitajana Tartu Salemis, Valgas, Viljandis ja lõpuks Kohtla-Järvel, kus väikesest palvelast ehitati ümber soliidne pühakoda. See valmis Olümpia aastaks 1980 ja oli esimene nõukogude ajal Eestis ehitatud kirikuhoone, mis sai isegi Tallinna „Olümpia linnaku" kiriku projekteerimisel eeskujuks.

Pensioniea saabudes tegeles Jaan aianduse, lillekasvatuse ja mesindusega. Nendes töödes oli ta Jumalaga lepingus, et pool tulust kuulub Jumala riigile. Lõpuks, kui jõud rauges, pühendus ta Valgas elades kirjatööle. Ta kirjutas luuletusi, sõnaseadeid, jutlusi tugitoolilt, kristlust ja usundeid tutvustava õpik-käsiraamatu, teoloogilisi raamatuid ja ka oma eluloo „Ehitaja Jumala armust", mis on tema enim loetud raamat.

J. Hanni on ise kirjutanud järgmised read: „Elfriedega kasvatasime lapsi ja tegime kogudusetööd, aga Virvega oleme kirjutanud vaimulikke raamatuid ja neid kirjastanud, kokku 14 väljaannet, 15-s on pooleli."

Valmisid raamatud: „Alged Jumala riigis", „Armu ilmumine", „Aardeleid", „Artiklid Kristusest", „Võimatu võimalikuks", „Armuvalik", „Ehitajad", „Sügisvärsid", „Jutlused tugitoolilt", „Üks päev", „Sõnaseaded I, II ja III", „Igal päeval Kristusega", „Johannes Andrease sünd ja surm".

Jaan Hanni valmistus oma 90. aasta juubeliks, olles just lõpetanud 15. raamatu „Sõnaseaded IV Uuele maale", kui Issand kutsus oma sulase enda juurde 21. veebruaril, ja ta puhkab Võnnu kalmistul. Teda jäävad leinama viis last ja seitse lapselast. ■

Mida ei ole tark mineviku kohta öelda?

Ruudustikus on vasakult paremale lugedes üks mõte Piiblist. Iga täht ruudustiku all on õiges tulbas, ent mitte õiges järjekorras.

Kui paigutad tähed tagasi ruudustikku, saad piiblisalmi, mis vastab pealkirjas olevale küsimusele. Sõnavahesid tähistavad mustad ruudud.

Kõik salmis olevad kirjavahemärgid on ruudustikus ette antud. Piiblisalm on võetud 1997. aasta piiblitõlke järgi.

Eelmise Tähesaju „Piibli nõuanne liialduste vastu?" lahendus on kirjas Õp 25:27: „Palju mett süüa ei ole hea ega ole auväärne otsida oma au."

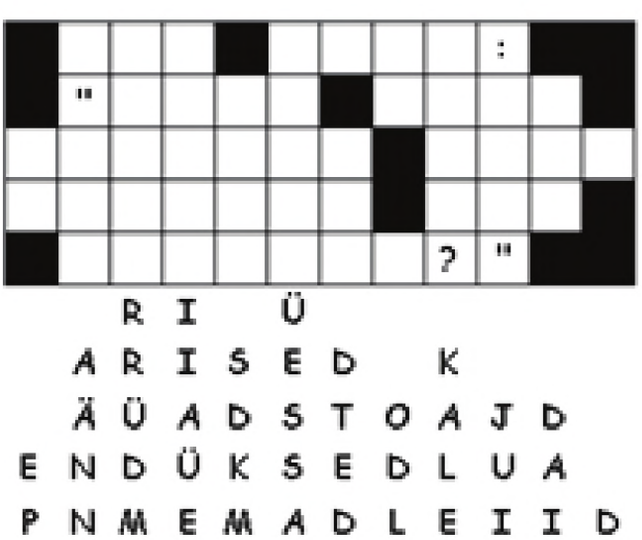

MAALIKUNSTNIK SANDER TULK JUHIB SIIONI KIRIKUS NOORI

Sander Tulk on 24aastane Saaremaa noormees, Tartu Kõrgema Usuteadusliku Seminari I kursuse tudeng. Kuid mitte ainult, ta juhatab Kuressaare Siioni koguduses koos käivat oikumeenilist noortegruppi, korraldab ka erinevaid kristlikke üritusi ja laagreid. Kõik selleks, et austada Jumalat ja teenida noori. Teda küsitles Janek Järveots.

▲ Sander Tulki mangajoonis. Jaapanist alguse saanud kunst on levinud paljudes maades, Eestis huvigrupp on tuhatkond inimest.

Sander, sa oled olnud kristlane üle kahe ja poole aasta. Milline oli sinu elu enne seda?
Lühidalt võiks toonast elu võrrelda kontrastipildiga: morbiidne, hall, tühi, tavaline. Alkoholi proovisin ära 14aastaselt. Peale keskkooli ahnelt klubielu elama asudes hakkas asi vaikselt tiksuma. Olin kimbatuses joomisega, kuigi vist mitte küll sõltlane.

Tegelikult oli elu sihitu ja ma ei näinud asjadel mingit mõtet ja minu point oli, et võtan elult, mis võtta annab. Arvasin, et klubi ja kangem kraam annavad kogemused ja „head tunded". Õhtul oligi väga äge, aga hommikul jälle halb. Elu liikus üles-alla – reedest reedeni ja siis klubisse. Ühel hetkel sain aru, et ainsat õnnehetke tundsin vaid kangema kraami mõju all. Kõigele lisaks läks mul rappa ka suhe. Siis käis mu peast läbi plõks, et ma ei kontrolli enam mitte midagi, olen orjastatud ja vajan juba abi.

Siis võtsingi end alandlikult kokku ja läksin kirikusse noorteõhtule. Kuigi usk oli võõras ega meeldinud mulle, mõistsin, et kirik on ainuke koht, kust ma pole veel vastuseid otsinud. Mõtlesin, et kaotada pole ka midagi ja ma vaatan, mis seal toimub. Hakkasin uurima, kas sel usul on üldse tõepõhi all. Möödus neli kuud ja ma mõistsin, et ma ei saa Jumala reaalsust enam ignoreerida. Olin valiku ees, kas minna tagasi vanale teele või astuda Jumala poole. Ma otsustasin, et ei taha enam maailma tühjadest lubadustest hoolida, vaid elada Kristusele. Kuigi see oli minu jaoks usuhüpe, tundsin siiski Jumala pidevat tõmbamist endale ligemale. Ma ei saanud seda enam ignoreerida ja ühel hetkel andsin alla, öeldes: „Sa võitsid!"

Sind tuntakse kui mangakunstnikku, kes tegeleb ka maalimisega. Kuidas sa selle harrastuseni jõudsid?
Kunstiga olen ma tegelenud peaaegu seitse aastat. Alustasin mangaga (jaapani stiilis koomiksid – toim). Väiksena vaatasin hästi palju mangastiilis multikaid ja hakkasingi ka neid asju joonistama ning kritseldama. Pall veeres aga edasi ja oskusi tuli järjest juurde. Asi hakkas siis juba igapäevaseks muutuma ja nii see tuli. Kui minust sai kristlane, siis see küll muutus. Kes on asjaga kursis, teab, et see kunstivaldkond võib olla ka amoraalne. Eks ma olin ise ka süüdi, et selliseid asju kujutasin. Usule tulles tajusin kohe, et kõik ei ole päris okei.

See, mida ma olin enne oma piltidel kujutanud, on kardinaalselt muutunud. Nüüd olen tahtnud rohkem maalida. Samas mitte ilmtingimata maalida, vaid teha midagi, mis annaks just Jumalale rohkem au. See oli pikem protsess ega tulnud mulle paari päevaga. Ma õpin, et Jumalat ei tule teenida ainult ühes valdkonnas, vaid kõikides, mis mul on. Seepärast tegelen mangakunstiga järjest vähem ja ma ei välista, et loobun sellest täiesti. Praegu proo-

vin rohkem maalida, sest ma tunnen, et just selle kaudu saan Jumalat paremini ülistada ja ennast väljendada.

Mangakunsti harrastades kohtusid Sa ka Jaapani suursaadikuga Eestis, hr Tetsuro Kai'ga. Mida tema sinu töödest arvas?
Ega ma ei pea ennast profiks või eksperdiks kuskilt saare pealt. Suursaadikule hakkas silma lihtsalt see, et nii kaugel veidras maailmanurgas kui Eesti, on keegi, kes austab jaapani kultuuri ja tegeleb sellega. Kohtumisel kinkisin talle ka ühe oma maali, mis ripub Tallinnas suursaadiku kabinetis.

Nüüdseks on mind kutsutud juhendama ka erinevaid töötubasid ja lihtsaid koolitusi. Hiljuti käisin ühes Tallinna raamatukogus, kus oli käsil kunstiprojekt, milles tutvustasin mangakultuuri ja oma koomiksite loomise protsessi ja kõike seda – kuidas joonistada. Tartus on igal aastal Anime festival ehk siis jaapani pop-kultuuri „Animatsuri". Sealgi olen viinud läbi kunstiteemalisi koolitusi ja rääkinud mangakultuurist üldiselt, nt kuidas see arenes pärast teist maailmasõda. Ühesõnaga, olen lihtsalt inimesi õpetanud. See ongi praegu põhiline, mille järgi mind tuntakse, kui minu nime guugeldatakse. Aga eks näis, mis tulevik toob.

Milline on sinu roll Kuressaare linna noortekogus?
Olen Kuressaare – valdade ühinemise järel aga juba Saaremaa – noortekogu lihtliige. Paberite järgi veel ka aseesimees, aga ma ei ole seal enam nii aktiivne, sest igale poole ju ei jõua. Olen tiimis kõige vanem ja mentoriks koolielistele. Kasutan oma disainioskusi või aitan plakateid teha. Ühesõnaga, kui on vaja midagi teha, siis teen ja olen olemas kõigi jaoks.

Siioni kiriku noortejuhina viid Sa läbi oikumeenilisi üritusi. Millised on need peamised probleemid, mille lahendamisse sa ennast panustad?
Suur probleem on alkohol, aga meile kirikusse pole sellega kimpus olevad noored veel tulnud. Küll on aga neile tuntud pinged perekondade keskel, koolis ja sõpradega. Enamus meie koolielisi noori on peredest, kus vanemad ei ole kristlased või siis üks vanematest on ja teine mitte. Nii tulevad nende perekondades esile usulised ja maailmavaatelised konfliktid. Sellistele olukordadele pole alati lihtsaid vastuseid, et tee seda, teist ja kolmandat ning siis kõik laheneb. Need olukorrad on ka hästi spetsiifilised ja igaühel on omad mured. Seega suhete küsimused. Tihti küsitakse, et kui on tehtud viga, kuidas siis kristlase vääriliselt käituda.

Sa tuled just Siioni kiriku ürituselt „Evangeliseerimine kristlase igapäevaelus", kus rääkis Valguse Tee Vabakoguduse piibliõpetaja ja kaplan Allan Kroll. Kas evangeliseerimine on Kuressaare noortegrupi DNA-ks?
Praegu paneme rõhku Pühakirja õpetusele. Ise ma uurin palju Piiblit, loen, kuulan erinevaid konverentse, kõnesid, loenguid, seminare. Jutlusi kuulan hästi palju ja kogun teadmisi. Olen püüdnud hoida seda suunda, et jagada võimalikult ehedalt ja praktiliselt Piibli sõna, rakendada seda oma elus. Nüüd on plaan meie tegevust evangeelsemaks muuta. Oleme käinud juba tänavatel küll, aga ei saa samas öelda, et selle tõttu ka mingid suured ärkamised tulnud oleksid. Aga me kõik kasvame usus ja vaatame, mida toob aeg. Seega võib öelda, et meie noortegrupi DNA-ks on praegu õpetuslik suund – mida Piibel ütleb, kuidas sellest aru saada ja võimalikult adekvaatselt selle järgi elada. Ja ma üritangi julgustada kõiki noori, et nad loeksid-loeksid-loeksid. Ilma Piiblit tundmata ei saa kristlikku elu elada. Soovin, et noored oleksid ka ise agarad lugema.

Mida sa tahaksid öelda noorele kristlasele?
Esimene asi – loe Piiblit! Teiseks – leia endale kodukogudus ja astu selle liikmeks! Ja kolmandaks – liitu mõne osadusliku väikegrupiga! Tähtis on olla sellises keskkonnas, kus sa saad oma küsimusi küsida ja oma muresid jagada. Ära jää üksi. Ka minul on üks inimene, kellele ma saan absoluutselt kõike jagada. Sellega on elu läinud kordades lihtsamaks, ma sain oma „luukered" kapist välja. See on niivõrd hädavajalik. Sõpru on ju vaja.

Kui vähegi võimalik, siis püüa end koguduses panustada. Noorele kristlasele ei piisa ainult pingi nühkimisest pühapäeviti. Aita kaasa mõnes valdkonnas: olgu see toidu ettevalmistamine, tehnilise poole peal kaasalöömine või inimeste teretamine kirikus.

Milline oleks see Piibli kirjakoht, mida tahaksid jagada ka Teekäija lugejatega?
„Ent me teame, et neile, kes Jumalat armastavad, laseb Jumal kõik tulla heaks – neile, kes on tema kavatsuse kohaselt kutsutud" (Rm 8:28). See salm on mul toa seinale pandud ja pähe õpitud ning sellest olen ma teistele ka jaganud. See on Pühakirja väga võimas lubadus. Kõik tuleb kokkuvõttes heaks neile, kes Jumalat armastavad. Kui paljud tulevad oma raske mineviku pagasiga, igasuguste pattudega, siis see on kirjakoht, mis julgustab. Ükskõik, mis olukorrast sa oled läbi käinud, siis kui sa oled Jumala kavatsuste kohaselt kutsutud ja armastad Jumalat, tuleb kokkuvõttes kõik heaks.

Viimasel ajal on mind kõnetanud Efesose kiri, eriti esimene pool: „... te olete armu läbi päästetud" (Ef 2:8). Just see, et me oleme armust õndsaks saanud ega saa ise ennast kuidagi Jumalale meelepäraseks teha. Jumal ei päästa meid sellepärast, et meie oleme head, vaid sellepärast, et tema on hea.

Jumal ei päästa meid sellepärast, et meie oleme head, vaid sellepärast, et tema on hea.

▲ Sander jagab oma lugu Alfa kursusel Valjalas. Foto: Margus Mäemets

Eesti EKB Koguduste Liidu aastakonverents

„JÄRGIME JEESUST!”

21.–22. aprill 2017

Tallinn, Nõmme Baptistikogudus (Puuvilja 4)

Reede, 21. aprill

18.00–18.30	Registreerumine, tervituskohv
18.30–20.00	Avajumalateenistus; jutlustab Johann Theron, misjoniorganisatsioon „Kingfisher”, Lõuna-Aafrika Vabariik; muusika Craig Hamer, Tartu International Fellowship
20.00–20.30	Kohvipaus
20.30–21.30	Jagamine ja arutelu „Jünger argipäevas”, pastor Tõnis Roosimaa ja Johann Theron

Laupäev, 22. aprill

9.30–9.45	Tervituskohv
9.45–11.00	Piiblitund jüngriksolemisest; Johann Theron, muusika Madis Kivisilla ansambel
11.00–11.15	Kohvipaus
11.15–13.00	Aruandekoosolek delegaatidele
13.00–14.00	Lõuna
14.00–15.30	Jumalateenistus; jutlustab president Erki Tamm, muusika Matis Metsala ansambel